

עניני ראש השנה
ויום הכיפורים

לרבינו משה חיים לוצאטו זי"ע

מתוך

נימוקי המחזור

מאמר החכמה וקיצור הכוונות

וגוסף עליו:

* תפילה לתוקע בראש השנה

מתוך כ"י מנזר

* ותפילה לשעת הנעילה

מתוך כ"י פאריס

מאת

ע"ה מרדכי שריקי ס"ט

עיה"ק ירושלים תובכ"א

יוצא לאור ע"י

מכון רמח"ל

ת.ד. 43204

ירושלים 91400

טל. 02-6535101

פקס: 02-6510821

כל הזכויות שמורות

נדפס בישראל

Copyright

Printed in israel

מהדורה ראשונה תשנ"ו

מהדורה שנייה תשס"א

תוכן העניינים

1	מבוא
5	הקדמה
13	עניני ראש השנה
15	א. תפלה קודם מוסף
17	ב. זכרנו לחיים, ענין ספרי תיים
19	ג. ימלוך ה' לעולם
20	ד. מלך עליון
20	ה. קדושה
21	ו. סוד הקדושה
25	ז. התוות
29	ח. האוהז ביד [מדת המשפט]
36	ט. עלינו לשבת מתוך מאמר החכמה
39	י. סוד התפלה
43	יא. אוהילה לאל
44	יב. היום הרת עולם מתוך נימוק מחזור וקצור הכונות
46	יג. מלכויות זכרונות ושופרות - מתוך מאמר החכמה
47	יד. מלכויות
51	טו. זכרונות
53	טז. שופרות
55	יז. ענין השופר - מתוך רדך ה'
57	יח. תפלה לתקע - מתוך כ" ממזכה
59	יט. סדר תשלך - מתוך מאמר החכמה
	עניני יום הכיפורים
63	א. כל נדרי
64	ב. מחול לעזותיטו
65	ג. וידוי
67	ד. סדר עבודה
71	ה. תפילה לנעילה (מתוך כ" פארים)
73	ו. ענין ה' הוא האלוקים
76	ז. ברכת הלבנה
	נספחים
78	א. ותחתוך קצבה על כל בריה מתוך אדיר במרים
79	ב. היום הרת עולם מתוך אדיר במרים
79	ג. סוד שמירת הבגן אחר ר"ה מתוך אוצרות רמת"ל

מבוא

בתולדות הרמח"ל אשר כתב יוסף אלמנצי בכרם חמד¹, מוצאים אנחנו בהערה 242²: "נימוקים מכ"י [מכתב יד] ממש של רמח"ל למחזור הנמצא אצל אוהבי הנכבדים יורשי כמ"ר משה אריה טריאסטי, ונראה כאשר זקנים הגידו שרמח"ל היה ש"ץ בבהכ"נ אשכנזים להתפלל קצת תפלות בימים הנוראים".
ושם³ הוא כותב: "איזה זקן מבני קהלתנו אומר שמע מפי אביו או מפי זקנו שרמח"ל היה ש"ץ בבהכ"נ אשכנזים לימים הנוראים, ולזה עשה נימוקים רבים על דרך הסוד במחזור שלו לימים ההם לכוין בהם בשעה שהיה מתפלל".
ועוד שם⁴: "מאמר החכמה עמוק עמוק ימצאנו כל איש ואיש אשר יהגה בו, הן בתפלת ר"ה [ראש השנה] הן בגלגול הן בסדר ליל פסח וכו', ולפי הנראה הביאו עמו מפאדובה [לאמסטרדם], לפי שתפלת ר"ה שומר בכל דרכיו משפטו אשר חרץ בנימוקי המחזור שלו הנ"ל בהערה 42".
נמצאת למד שהרמח"ל חיבר נימוקים למחזור שלו בעת שהותו בפאדובה. נימוקים אלו, היו מול עיניו של יוסף אלמנצי, בערך מאה שנה אחרי חיבורו, והיה בידי יורשיו של משה אריה טריאסטי⁵, שומע אתה מכאן על קשר בין מאמר החכמה הידוע⁶ לבין נימוקי המחזור. כמו שניווכח, הרבה מן המשותף יש בין שני הספרים. ולא זו אף זו, ב"פירוש על פיוטי ר"ה ויו"כ על דרך הסוד", שנדפס בסוף ס' דעת תבונות (33-36)⁷ ובסוף חלק ג' מתוך הסדרה כתבי הרמח"ל⁸, מוצאים אנו כמה נושאים⁹ שהועתקו מה"נימוקי מחזור". "פירוש על

1. כרם חמד"ד ח"ג, פראג תקצ"ח; ההדגשות הם של אלמנצי.
2. שם, עמ' 140.
3. שם, עמ' 115.
4. שם, עמ' 168.
5. מ. בניהו, כתבי הקבלה של רמח"ל עמ' 236, וגם עמ' 25, 46.
6. מאמר החכמה יצא לאור באמסטרדם בפעם ראשונה בשנת תקמ"ג.
7. בניהו עמ' 46.
8. ח"ג מהסידרה כתבי הרמח"ל, ח"ג [חוקר ומקובל, מלחמת משה, מ' החכמה, דרך חכמה, מ' הגאולה].

מבוא

פיוטי ר"ה ויו"כ על דרך הסוד" נמצא בכ"י ירושלים סי' 805217, והוא כ"י וורשא (סי' 256)¹⁰. הפירוש הנ"ל כתוב בכ"י של רבי מיכאל טירני, תלמידו של רמח"ל, וכנראה העתיק דברי רבו מתוך נמוקי המחזור, פירוש הנ"ל יצא כבר כמה פעמים.

זאת ועוד מתוך קיצור הכוונות [מבית מדרשו] של רמח"ל¹¹ מוצאים אנו כמה ענינים בר"ה ויום כיפור כמעט מקבילים במהות ובלשון לנימוקי המחזור והם: היום הרת עולם, ענין מחול לעוונותינו, סוד הוידוי, עבודת יוה"כ, ענין ה' הוא האלוקים, וברוך שם כבוד מלכותו.

היוצא מכל האמור, מתוך הספר נימוקי המחזור נעתקו כמה ענינים של ראש השנה וים הכיפורים בכמה ספרים שונים: מאמר החכמה, פירוש על פיוטי ר"ה ויוה"כ ע"ד הסוד, וקיצור הכוונות.

אולם עד שנת התשנ"ה לא היה ידוע על מקומו של נימוקי המחזור עד שהתגלה אצל איזה אספן בירושלים ומשם יצא לאור בשם **מחזור רמח"ל ע"י ר' יוסף אביבי**.

הספר יצא במתכונת מיוחדת דהיינו מצד אחד צולמו כל עמודי המחזור שבהם כתב הרמח"ל פירושים ועיונים, ומצד שני הועתקו דברי הרמח"ל במלואם. היות שספר זה מתחלק לשני נושאים - פירוש בדרך הקבלה על כמה עניני ראש השנה ויום הכיפורים, וכוונות התפילה וביאורי מילים שנכתבו בין השיטין - חשבנו להוציא מחדש רק עניני ראש השנה ויום הכיפורים שנכתבו על הגליון של המחזור ולא להוציא (בינתיים) כוונות התפילה וביאורי מילים, וזאת מכמה סיבות. הכוונות שכתב רבינו הרמח"ל בין השיטין במחזורו הם על דרך כוונות האריז"ל, וחלקם כתובים בפרי עץ חיים ושער הכוונות. יתרה מזו, הכוונות כתובים בצורה סתומה והיה צריך לפענחם בדרך מה שעשה הרש"ש בסידורו כוונות האריז"ל. למשל על הפסוק "ותקעתם בחצוצרות על עולותיכם ועל זבחי שלמיכם והיו לכם לזכרון". כתב הרמח"ל כוונות על המילים "בחצוצרות", "ולזכרון" המו"ל מצטט לנו בעמ' קסו רק שתי מילים הנ"ל ועל ידם הכוונות שכתב רמח"ל, דהיינו

בחצוצרת מצפץ מצפץ
לזכרון ע"ב קס"א

9. ואלו הם: ובכן לך תעלה קדושה, ונתנה תוקף, סוד הקדושה, והחיות אשר הנה מרובעות, אתה נתן יד לפושעים אתה הבדלת אנוש מראש, ענין ה' הוא האלוקים.

10. ראה בניהו, שם עמ' 27-46, ושם עמ' 46, הסתפק בניהו אם הפירוש הוא מן החיבור נימוקי המחזור או לא. היום, אין ספק שפירוש על פיוטי ר"ה ויו"כ הוא כולו מן נמוקי המחזור.

11. בני ברק, תשל"ח.

מבוא

בצורה הזאת (וכך בכל הספר) אי אפשר להבין כלום, לא ידוע באיזה פרק ובאיזה פסוק אנחנו עומדים.

ועוד מן הראוי היה לפענח ה"מצפץ" וגם ה"ע"ב קס"א". ואת"ל, והלא הרמח"ל בחר בדרך הקיצור וכללים נכון הדבר, אולם לנו יש צורך לפתח השמות כדי שיהיו מול עינינו בעת התפילה. דוגמא אחרת, בעמ' קמ"א כותב המחבר: "והם ק"ב צירופי אלקים... והמיתוק נעשה ע"י מ"ו מילוי ע"ב וט"ל דמ"ה". יש צורך גם כאן לפתח הק"כ צירופי אלקים והמילויים של ע"ב ומ"ה.

זאת ועוד, הרמח"ל קיצר הרבה בכוונות אלה שכתב בין השיטין, הוא רשם רק ראשי מילים לזכרון בלבד (חוץ מכמה מקומות שהוא מפרש ומבאר המילים). כוונות אלו היו מיועדים לו, בעת שהתפלל כשליח ציבור. שונה מזה הענינים שפירש בצידי הגליון, הם כתובים בצורה אחרת, נראה שהם מיועדים לכל קורא הבא אחריו, וכך הוא כותב בגליונות: "דע כי עיקר התיקון... הנה הקדושה היא... דע כי אין אנו אומרים קדושה עתה אלא..." וכו'. כדרכו בקודש הוא מפרש, מגדיר מסביר ומשכיל הקורא.

ועוד אם רוצים אנו להוציא הכוונות שבין השיטין, מן הראוי להוציא כל הטקסט של התפילה ולרשום הכוונות ופענוחם מעל כל מלה ומלה ולהשלים הכוונות במקום החסר (מתוך קיצור הכוונות ועוד). מלאכת מחשבת זאת דורשת זמן ועיון רב. בגלל כל הסיבות הנ"ל החלטנו להוציא רק פירוש הענינים הכתובים בצידי הגליון ונראה לענ"ד שהלכנו בעקבות תלמידי הרב אשר פרסמו "פירוש על ר"ה ויוה"כ". אולם במחזור של הרמח"ל ישנם יותר משמונה עשרה ענינים מפורשים, מה שאין כן ב"פירוש על פיוטי ר"ה ויוה"כ" ישנם רק שבעה ענינים.

אלו הסיבות אשר דחפו אותנו להוציא "עניני ראש השנה ויו"כ" בחוברת מיוחדת כדי להקל על הקורא שאינו רגיל בכוונות.

וזאת למודעי אשר קנינו בכסף מלא את הזכויות של **מחזור רמח"ל** אשר יצא בפעם הראשונה ע"י מכון לביאור התפילה, ואין כאן ספק או ספק ספיקא לגבי בעלות הזכויות¹². אלא יש כאן רק ענין של זיכוי הרבים.

כדי שחיבור זה יהיה שלם, הוספנו כמה עניני ראש השנה ויו"כ מתוך ספרים אחרים של רבינו, והם: מאמר החכמה, דרך ה', וקיצור הכוונות. זאת ועוד הוספנו תפלה נדירה לתקוע והיא נמצאת בכ"י מנטובה (101) שבתוך הכוונות של

¹². נוסף על זה, הקפדנו לפענח כתיבות המחבר ישר מכתב יד ומצאנו כמה שינויים.

מבוא

ר"ה.¹³ תפלה זו לא נדפסה בקיצור הכוונות [מבית מדרשו] של רמח"ל, ואנו מוציאים אותה כאן, בפעם ראשונה. התודה אמורה לידידי, הרב החשוב, אשר עינו פקיחא בכל כתבי רבינו הרמח"ל, הרה"ג יוסף ספינר, שמסר לי תיקוני טעויות ממהדורה ראשונה של המחזור.

ויהי רצון שיהיה עסק זה לתיקון השכינה ולתיקון כל ישראל, ובזכות זה יבוא לציון גואל, אמן ואמן.

ירושלים ער"ח הרחמים
אלול תשנ"ו.

13. כ"י מנטובה 101, ותצלמו ס' 2227.

הקדמה

"יידע כל פֿעול כי אתה פעלתו עשיה
ויבין כל יצור כי אתה יצרתו יצירה
ויאמר כל אשר נשמה באפו צריחה
ה' אלהי ישראל קִלֵךְ אפיו ממחלה
ומלכותו בבל משלה". שליטה נעלמת

מתוך תפלת מוסף של ר"ה,

הכוונות - מתוך נימוקי המחזור של רמח"ל.

עניני ראש השנה ויום כיפור באספקלריית הרמח"ל

ראש השנה הוא יום הדין, הוא יום שנברא בו העולם - היום הרת עולם, היום יעמיד במשפט כל יצורי עולם. האר"י הקדוש בא וגילה לנו שבו היום נבנית הנוקבא מחדש¹. הנוקבא היא הפרצוף אחרון של אצילות, היא שורש התחתונים, היא השכינה והיא נקראת בכל מקום - **מלכות**. המלכות, היא ההארה האחרונה בעולם האצילות, והיא בראש הבריאה דהיינו כתר הבריאה. בסוף האצילות היא שורש כל התחתונים². בראש השנה, כותב הרמח"ל³, הקב"ה קובע "איך תתנהג הנוקבא (**מלכות**) בהנהגת העולם באותה שנה", דהיינו מהו סוג הקשר שיהיה בין הענפים (התחתונים) עם שרשם (מלכות). "אם לקרב אותם - זהו החיים, אם לדחות אותם ח"ו - אז מתים ב"מ, או להשפיע להם בריוח - זהו העושר, או בדוחק - זהו העוני ח"ו". המלכות הוציאה הנפרדים, אבל בכל שנה מתחדש הקשר בין השורש לנפרדים ונקבע מהותו למשך כל השנה. אם כן נאמר שבראש

1. שער הכוונות דרוש ר"ה, ענין סוכות דרוש ג', ועוד.

2. קל"ח פתח ט עמי לב; פתח יא עמי לה, פתח כו עמי סז.

3. קיצור הכוונות עמי פב.

הקדמה

השנה נבנית המלכות לפי "מעשי התחתונים"⁴. ביום זה מתגלה שורש הבריאה, אפשר להשיג באותו יום מי הוא המקור מי הוא האדון, מי הוא המלך.

רבינו הרמח"ל, יסוד עולם, סיכם והגדיר באופן נפלא ענין ראש השנה, וכה דבריו בנימוקי המחזור:⁵

"דע כי עיקר התיקון של ראש השנה הוא להמליך הב"ה [הברוך הוא] על עולמו להיות המנהיג, וזהו תיקון המלכות".

ראש השנה הוא תיקון המלכות, והתיקון תלוי בעם ישראל. שרק הם יכולים לתקן המלכות ולהמליך הקב"ה על כל עולם. על ידי שבני ישראל מתנהגים לפי רצונו יתברך "אז הקדושה מאירה בישראל ומתחזקת בס... ואומות העולם משתעבדות תחתם"⁶, אם כן הכל תלוי בקבלת המלכות של עם ישראל. ראש השנה הוא הזמן הכי ראוי לתקן מלכותו יתברך, ובלשון רבינו הגדול: "ביום ראש השנה, האדון ב"ה, עומד כביכול בבחינת מלך על עולמו, ועל כן הנה השעה ראויה להתפלל לפני שתגלה מלכותו לגמרי בעולם, ויתוקן העולם על ידי זה, ועל עיקר זה נבנה כל הנוסח הנוסף הזה".

נמצאת למד שעיקר התפלות בר"ה היא לגילוי מלכותו או בלשון הרמח"ל, לגילוי יחודו. וזה לשונו: "והנה מתפללים שתהיה ההשפעה בגלוי, עד שירגישו הנבראים באמתתה, וזהו - וידע כל פעול כי אתה פעלתו. והנה מדרגות הנבראים שלוש, והן: המעשים, היצורים, והברואים. בבחינת שלושת העולמות: בריאה, יצירה עשיה. וכנגדן: "וידע כל פעול (עשיה), ויבין כל יצור (יצירה), ויאמר כל אשר נשמה באפו (בריאה). ואמנם מלכותו בכל משלה - הכוונה השליטה הגמורה, שהאדון שולט בכל, שאפילו הרעה מחזירה לטובה"⁷.

בסוף הכל, השליטה הגמורה, האדון שולט בכל, החזרת הרע לטוב - דהיינו גילוי יחודו ית'. עיקר שבחו של הקב"ה⁸ הוא בחזרת הרע לטוב, להפוך "את כל הנמצאים מרעה לטובה", להראות שאין שום שולט ומושל אלא הוא, אין מי שמעכב רצונו ואין מי שיאמר לו "מה תעשה ומה תפעל". רובה של תורת הרמח"ל סובבת על עקרון זה של גילוי יחודו⁹. אולם גילוי יחודו בפועל אינו אלא

4. שם, שם.

5. פרק ג': "מלך עליון". ובהמשך שם: "והנה מצד ז"א לפעמים יש קטרוגים שגורמים שהב"ה אינו מחזיר ממשלתו על העולם והס"א מתפרצת, אבל בר"ה צריך להחזיק ממשלתו ית' וזהו מצד הדיקנא קא"א, והוא נקרא בסוד זה מלך מלכי המלכים, וזה מלך עליון ששולט בשליטתו". הדיקנא דא"א מבטא "שליטת רוממות יחודו ית'", עיין כללים ראשונים עמ' רעד.

6. מאמר החכמה, הוצאת מישור, עמ' מא.

7. שם עמ' מט.

8. שם, עמ' קל"ח פתחי חכמה, פתח, ד, עמ' יג.

9. עיין רכב ישראל, על קבלת רמח"ל, עמ' 311-310.

הקרמה

לקראת סוף אלף השישי עם ביאת מלך המשיח¹⁰. אמנם בכל זאת, בכל שנה ושנה, בראש השנה מתגלית בחינה זו של עולם הבא: "ויקבלו כולם את עול מלכותך".

ישנו שלב לפני עולם הבא, דהיינו - אלף השביעי - והוא יום הדין הגדול.¹¹ יום הדין הגדול, הוא הראש לחיי הנצחיות. ביום זה "ידין הבורא יתברך, את כולם וישפוט הראויים לשאר לנצחיות והראויים לאבד".¹² ביום הדין הגדול, "יהיו נסדרים כל מעשה העולם לפי סדריהם כמו שנעשו, מראשית העולם ועד סופו. ועל פי כל זה, יהיה השלמות בהינדע יחודו יתברך שמו".¹³

על ידי שהקב"ה מסדר את כל משפטו, דהיינו כל מאורעות הזמן, הוא "מוכיח על פני האדם יושר משפטיו", וזהו גילוי הידיעה¹⁴ שהוא לבדו שולט והוא לבדו מנהיג. בינתיים הידיעה הזאת היא נעלמת,¹⁵ אולם בכל ראש השנה מתעורר תיקון העולם להביאו אל המנוחה השלמה והנצחית.

נראה לענין שרבינו הרמח"ל הרחיק לכת בפירושו ובכוונותיו לראש השנה. אם האר"י הקדוש פירש לנו שמיום ראש השנה עד יום הכיפורים נבנית הנוקבא ועולה עד למדרגות גבוהות, בא האור הגדול, נהורא דבוצינא וגילה לנו התכלית,¹⁶ המטרה של כל עליותיה של המלכות עד הדיקנא דא"א. בחזרה של מוסף¹⁷ מפרש לנו הרמח"ל ע"פ האריז"ל, שבקדושה של מוסף המלכות עלתה עד חב"ד, "כי בתחילה הוא בסוד לבנה במיעוטה, וזה קשרה בנה"י, ואח"כ מתחברת אצלו [אצל א"א] בחג"ת, בסוד ב' המאורות, ועכ"ז אינה שלימה בענינה האמיתי שהוא לעלות בסוד היחוד השלם, ואז מתחברת בחב"ד. והיא [המלכות] עולה להשלים תיקון זה של היחוד, בסוד אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה¹⁸ כידוע, שזה כוונת היחוד שמיעוטה של ירח והשפלתה היא הגבהתה ולא נעשה אז אלא במוסף". אמנם סוף עליית המלכות, הוא בנעילה של יום הכיפורים¹⁹ "ששם עומדים ז'ין [זעיר אנפין ונוקביה] באימא בדיקנא דאריך

10. קלח פתח מט, עמ' קפח: "והנה ביאת המשיח הוא ראשית גילוי יחודו".
11. מ' העיקרים, הוצאת מישור, עמ' לב, עיין כל המקורות בכתבי רמח"ל בספר רכב ישראל, עמ' 150-155.
12. מ' העיקרים עמ' לב.
13. קלח, פתח עט.
14. שם, פתח פ' עמ' רס; עיין רכב ישראל, עמ' 122-127.
15. שם, פתח פא, דעת תבונות עמ' קצג-קצה, ע"פ הרמח"ל העלם הידיעה (רדל"א היא הגורמת הבחירה דהיינו העבודה).
16. עיין רכב ישראל עמ' 310.
17. עיין כאן בפ"ד; מחזור רמח"ל עמ' קלד.
18. אבן זאת המלכות השפלה, ראש רמז לכתר ולא"א.
19. עיין יוה"כ, פרק ו', ענין ה' הוא האלוקים; קיצור הכוונות עמ' קכו-קכט.

הקדמה

אנפין". אריך אנפין הוא הכתר של אצילות, והוא הראש שם הגיעה המלכות "שם, כותב הרמח"ל,²⁰ מתחבר הכל בחיבור גדול בסוד עוצם היחוד, ולכן אומרים [בנעילה] ה' הוא האלוקים... והוא סוד ה' אחד ושמו אחד"²¹, אין כבר הבדל בין ה' לבין אלוקים בין ה' לבין הכינוי, יחוד שלם - חיבור רישא וסיפא, מתבטל האמצע, הנפרדים מתחברים בשורש. מצב זה של אחרית הימים "סיפא דיומיא", התבאר אצל הרמח"ל בכל תורתו, וגם כאן, בנימוקי המחזור, הלך באותה דרך, "דרך טובים"²² אשר גילו לו מן שמיא לדור אחרון.

שיא הפירושים בנידון דידן כתב רבינו הרמח"ל בכוונת הנעילה, בסופא של היום הגדול והנורא. נראה באמת שעת החתימה, זמן הנעילה של יום כיפור, מקביל בהרבה לסוף אלף השישי.

בסוף אלף השישי ביום הדין הגדול מתגלית הרדל"א - רישא דלא אתידע - הידיעה הנעלמת, אחרי שהאדון הכל יפרוש כשמלה כל מעשה התחתונים אז יתברר לעיני כל חי היחוד העליון - שהוא לבדו ית' שולט ושלט על הכל, ורק אז מוכנים הנמצאים לחידוש המציאות ולהקבע בנצחיות לנצח נצחים.²³

בכוונת "שמע ישראל" אשר בנעילה²⁴ מלמד אותנו רבינו הגדול שצריך להתבונן על חיבור כל המדרגות עד שורש הכל, בראש עתיק - הרדל"א, ולכלול הכל באין סוף, ולכוון אז "לחדש המציאות". וזה לשונו הטהור:

"ב[פ]סוק[ם] שמע ישראל תכוין: שמע - נוקבא, ישראל - ז"א, ה' אלקינו - או"א ה' - מזלא [הדיקנא] על גביהם, ואז מתעורר א"א בכוחו, והוא אחד, ומחזיר הכל בסוד היחוד. וה"ס ה' אחד ושמו אחד. כי שמו הם או"א זו"ן. וחוזרים בסוד אחד... ואז תכוין א ח ד, ותכלול כל הזכר בז"א [דהיינו א ח], בסוד יהו שהוא ט' ספירות [גימ' א ח], ותכוין תלת רישין דא"א [3] או"א [+ 2] ודעת [+ 1] וחג"ת [+ 3] בז"א, ותכוין בט"ס [ט' ספירות] דא"א שהם השורש לכל האצילות. ואז תכוין ד בסוד רישא דלא אתידע, ויגיע התיקון אל הנוק[ב]א, בסוד נקבה תסובב גבר, ותכלול הכל עד א"ס. ותכוין לחדש המציאות מה שנפגם ע"י אדה"ר, ומה שחסר שהיה צריך לעלות [דהיינו מה שהיה על אדם הראשון לתקן ולא תיקן], ותעלה כל העולמות למקומם, ויקבלו מה שהם צריכים לקבל יותר, ויהיה הכל בבנין שלם של כל האילן".

אין ספק שכוונת אלה שגלה הרמח"ל במחזורו הם מעין עולם הבא, אותו תהליך שיהיה לעתיד לבוא לקראת גילוי יחודו יתברך נעשה בכל שנה ושנה בין

20. שם, שם.

21. עיין כאן בפרק "ה' הוא האלקים", כוונה נפלאה שלא מתגלית בשום מקום אחר.

22. עיין אדיר במרום ח"ב עמ' נט, והוא רמז לדרך הישר, דרך עץ החיים, דרך היחוד.

23. קלח פתח עט, עמ' תח.

24. עניני יום הכיפורים פרק ו' עמ' 74, מחזור עמ' קעט.

הקדמה

ראש השנה ליום הכיפורים. לא רק בתפילת ראש השנה ויום כיפור ראה רמח"ל סוף תיקון העולם, אלא בכל תפילותיו בכל יחודיו ובכל חיבוריו עסק בגילוי יחודו.

בסוף קיצור הכוונות²⁵ גילה הרמח"ל כוונה חדשה בתפילה, "והיא מה שהוזכר בהיכלין דפרשת פיקודי בספר הזוהר. וסודה בסוד זווג בי"ע [בריאה יצירה ועשייה] עם האצילות. והענין כי מה שאנו מכוונים בתפלה לעשות הזיווגים באצילות - אינו עיקר הכוונה, כי שם הכל הוא אלהות ואין שייך בו שום פגם ופירוד. אבל עיקר הכוונה לקרב הנפרדים לשורש, כי בנפרדים שם יכול להיות פירוד ביניהם לשורש, והתיקון הוא לקרבים, כי אז מתגלה היחוד".

הכוונות שגילה האריז"ל הקדוש, הם בבחינת "זיווגי האצילות" בסוד הוי"ה ואלוקים, השם והכינוי, ונקראים "זיווגי האמצע". בא רבינו וגילה יחוד מסוג אחר, והוא רישא וסופא בבחינת אני ראשון (יהו"ה) ואני אחרון (אדני"י). זווג זה של אצילות ובי"ע (שורש ונפרדים), "הוא בסוד הוי"ה אדני"י, כי שם הוי"ה הוא באצילות בסוד זכר, ושם אדני"י הוא הכבוד היורד בבי"ע, והוא לנשמה להם. ובהתחבר אלו הב' שמות ביחד בזווג זה, אז נקרא שנתחברו רישא וסיפא - והיחוד מתגלה. כי זה עיקר הכבוד של המאציל ב"ה - שהתחתונים שבהם היה יכול להיות פגם, שתתגבר בהם הקדושה כל כך עד שיוכלו להתייחד בשורש בסוד הזווג".

הקדושה היא התנאי ההכרחי לחיבור הנפרדים לשורש, צריך שהחומר יתקדש²⁶ כדי שיתחבר לשורש, יש זמן מיוחד לזה, ימות המשיח ש"אז נאמר קדוש יאמר לו כמו שכתוב, שההארה רבה על החומר, עד שהחומר עצמו מתקדש והנבואה פשוטה על כל ישראל, כמו שכתוב: אשפוך רוחי על כל בשר, ואז תהיה החכמה מוטבעת בבני אדם בחוקה כמו שהיא במלאכים". באמת רק המלאכים יכולים לקדש אותו ית', "ואין אנו אומרים קדושה עתה אלא בכוח קדושת המלאכים"²⁷. אמנם בכל ראש השנה, הגם שלא הגענו להתקדשות הזאת של אחרית הימים, מתפללים אנחנו שהקב"ה ימשיך לנו קדושה מא"א - "ובכן יתקדש שמך ה' אלהינו על ישראל עמך" - ורק אז נוכל להמליך אותו ית'. קודם כל, קדוש, קדוש, קדוש ואח"כ ימלך.

"יראה מביאה לידי קדושה"²⁸, ואין לך יראה יותר מיום ראש השנה, "מי לא יירא מיום הדין הנורא?", כתב הפייטן²⁹, אם כן באותו יום מתפללים אנו

25. קיצור הכוונות עמ' קסב-קסג.

26. כללים ראשונים עמ' ערב.

27. עניני ראש השנה פרק ה'.

28. עיין ברייתא של רפב"י ע"ז דף כב, עב; סוף הקדמת מסילת ישרים.

הקדמה

"שתכנס יראתו יתברך בלב כל ברואיו... וישתעבדו לקדושת מלכותו ית' וזהו וייראוך כל המעשים". היראה, כמו כן תחלת הקדושה, זו עבודה עצמית, אמנם בראש השנה כמו באחרית הימים הקב"ה בעצמו ובכבודו עוזר לזה בבחינת "להפנות אליך כל רשעי ארץ", או "לעשות רצונך בלבב שלם" או "ואשפוך את רוחי על כל בשר", מכל מקום הקב"ה משלים תיקון הבריאה. וזהו מה שכותב רבינו במאמר החכמה³⁰: "והנה היודעים סתרי ההנהגה באמת, יודעים שאף על פי, שלפי הנראה, העולם נעזב למקרה או לבחירת בני האדם לגמרי, הנה השליטה לפנינו לעשות מה שיחפוץ, ובזאת השליטה יתקן עולמו על כל פנים וזהו - שידענו ה' אלהינו שהשלטון לפניך".

לדעת רבינו הרמח"ל, הרי בכל חלק של זמן הקב"ה לא עוזב את הבריאה ומנהיג אותה תמיד על פי היחוד, אלא שהנהגה זאת היא נעלמת בתוך הנהגת המשפט והבחירה, במשך ששה אלפין.

היוצא מכל האמור, נימוקי המחזור מבטא, גם הוא משאת נפשו של רבינו הרמח"ל, דהיינו גילוי יחודו יתברך, חיבור הנפרדים בשורש, חידוש המציאות וכו'.

כל ראש השנה, הינו שלב אחד עיקרי בתיקון הבריאה, במשך עשרה ימים, המלכות - הסופא, הולכת ועולה עד אריך - הרישא, ומתחברים כאחד ביום החתימה בשעת הנעילה. יחוד רישא וסיפא זהו החידוש הגדול של רבינו הרמח"ל, איך הכל חוזר אל **האחד יחיד ומיוחד**, בשלבים, בכל יום ובכל שעה עד אלף העשירי³¹ - עשירי קודש לה'.

זה מה שאמר אליהו הנביא אל רבינו הרמח"ל³²: "ובזמנא דאתעבידו עי' תיקונין ע"י רשב"י בוצינא קדישא שרא תיקונא לאתקנא מעילא לתתא, משירותא דכולא עד שכינתא קדישא, ודא בראשית. והשתא אשתלים תיקונא, דאתהדר מתתא לעילא ברזא דא". תרגום: ובזמן שנעשו שבעים תיקונים על ידי רשב"י, בוצינא קדישא, התחיל התיקון להתקן מלמעלה למטה, מתחילת הכל [אין סוף, האין] עד השכינה הקדושה [מלכות, הי"ש"י] וזה [המשמעות של] בראשית [ההתחלה]³³. ועכשיו נשלם התיקון, [שהכל] חוזר מלמטה למעלה בסוד זה [מהשכינה לאין סוף].

29. רבי יהודה הלוי, פיוט ה' שמעתי שמעך יראתי.

30. שם, עמי מב.

31. כללים ראשונים עמי רנה; פחו"ד עמי שפא; רכב ישראל עמי 162-163.

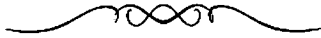
32. תיקונים החדשים, או שבעים תיקונים, הקדמה א', עמי י.

33. נלעני"ד רשב"י גילה סוד היש מאין, הרמח"ל גילה הסוד, יש לאין.

הקרמה

אם רשב"י והאר"י, שהם אותה בחינה של הארה³⁴, גילו סוד ההתחלה: איך התפשט הכל מהאין סוף עד המלכות סוד האילן, רבינו הרמח"ל גילה איך הכל, דהיינו המלכות, חוזר אל האין סוף, חיבור הנפרדים בשורש, סוד היחוד. מה נורא הלימוד הזה, אין זה כי אם בית אלוקים וזה שער השמים.

ירושלים ערי"ח אלול התשנ"ו
שלושים יום לפני יום הדין
ע"ה מרדכי שריקי ס"ט.

34. אגרות, אגרת רמח"ל לזקן המקובלים הרב"ד, עמ' לח.

עניני ראש השנה

כי הנה בראש השנה מחדש האדון ב"ה כל מציאות הנמצאים, ומתכוין לקבוע הטוב שבהם שישאר לנצח ולדחות הרע שבהם עד שתטהר הבריאה ממנו ותהיה ראויה ליאור באור פניו לנצח נצחים, והנה ברחמיו ית', נושא העונות ועובר על הפשעים כפי מה שאפשר לפי נימוס צדקתו למי שזוכה לזה, וכל הרע שנתגבר בבריאה דוחה אותו ומעבירו מן המציאות.

מאמר החכמה (ס' תשליך)

"ותמלוך אתה הוא ה' אלוהינו מהרה על כל מעשיך".

מתוך תפילת מוסף של ר"ה

"דע כי עיקר התיקון של ראש השנה הוא, להמליך הקב"ה על עולמו, להיות הוא המנהיג, וזהו תיקון המלכות".

מתוך נימוקי המחזור

א. תפילה קודם מוסף של ראש השנה

נימוקי המחזור

קודם שיתחיל יכוין אדירירון יואחצצכירון, ומזכיר לומר ז"פ קול ה' כבח קול ה' כהדר, ויכוין יוד קא ואו קא וב"ח [אותיות] שלו.³
רבון כל העולמים ה' אלקים אלקי ישראל אל נערץ כבוד קדושים רבה ונורא על כל סביביו (תהלים פמ. ה). המהולל בקדושת שרפי קדש, המפואר בהמולת כנפי החיות, נשגב ונורא על כל גלגלים ואופנים, מוראך ואימתך על כל מעשיך, אותי לקחו להתקרב לפניך קהל קדשך זה, הצופה לישועתך ומיחל לרוב רחמיך. ואני פה אין לי למלל ולדבר דבר נגדך. אלקי הרוחות לכל בשר במדבר פז. ככ).
לבי יחיל בקרבי (תהלים נה. ה). יראה ורעד יבא בי, וכל עצמותי מתגעשים ומיתרי רוגזים מעמוד לפניך. ה' אלקים, בושתי ממעשי ובלמתי לנגדי, כי חסר כל כשרון אני, ואיך אפצה פה וארים ראש.
יהי רצון מלפניך אל אלקים ה' אלקי הצבאות, שתחזקני ותאמצני באומץ קדושתך, למען עמך ולא למעני, ולא יבושו ממני עמך בית ישראל, ואל יבלמו בי שולחי, ותזכני למצוא חן ושכל טוב בעיניך, ולרנתי תקשיב ולתפלתי תאזין⁴, ובעבודתי תרצה, ואת קולי תקבל באהבה, ותשמע רינוני כרננת שרפי קדש חיות ואופנים, המקדישים שמך בקול המזמור ומברכים כבודך ממקומו. ואל יהי לתפלתי מעכב ומונע, ותבקע לקולינו כל מסך, ותפתח כל שער לתפלתינו, ותחדש

1. עיין רמ"ז, שרשי השמות ח"א, עמ' 1: "אדירירון נקרא מקום הרינה".
2. עיין שם, עמ' רצג; פירוש המרח"ז לברית מנוחה, כתבים חדשים למרח"ז. עמ' נח.
3. הוא שם מ"ה, ובמילי רמילוי ישנם כ"ח אותיות: יוד ואו דלת הא אלף ואו אלף ואו הא אלף.
4. במחזור רמח"ל, עמ' קכד, המהדיר רשם ולרוח תקשיב ולתפילתי תקשיב, ואנחנו תקננו מכ".

עלינו שנה טובה ומתוקה, שנת רחמים גאולה וישועה, ותברכני
בברכת טובתך, ובישועתך תשמחנו, ותמהר לגאלנו, ותקרב
צדקתך. אדיר אדירים, אדיר ונורא, חזקני ואמצני לשורר לפניך, ואל
יארע לי שום נזק ותקלה, ואזכה לשמחה בנעימות ימיך נצח, כי אתה
ה' כל יכול, מאזין תפלה ואין דומה לך. ילאפולליצ"ו [יהיו לרצון
אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי].

כ. זכרנו לחיים

נימוק המחזור

ענין ספרי חיים וספרי מתים הוא⁵, כי חיים נקראים אותם שהקדושה מאירה עליהם ומתדבקת בהם, וההפך מזה מיתה. ועל אלה החיים הוא עיקר התפלה שאנו מתפללים, ושלא יהיו נדחים ח"ו רבים מישראל ומתמעטים, אלא בלם יזכו.

מלך חפץ בחיים, בסוד לאה, שהיא המלכות השולטת עתה. שהזיווג בה, והיא הנקשרת בחב"ד, ולכן באן מתפללים מלך חפץ בחיים, שהחפץ הוא בדעת, ובלאה נקשרת המלכות בדעת, ואח"כ הבתיבה בספר נעשה ברחל.

ואלקים חיים, בסוד אי[מא] המאירה בג"ה [בנצח הוד], שאין הם"א נאחות בהם. והנה כל תאותו ית' הוא להיטיב לבריותיו ולהשפיע להם שפע קדושתו, וע"כ משבחים אותו בשבח זה של חיים, שחפצו בחיים, והספר שלו ספר חיים, והוא אלקים חיים. ולפי מה שמבקשים מלפניו, כך הולכים ומבונים בסדרי הספירות ומתקנים אותם בכל בחינותיהם.

ענין ספרי החיים

מאמר החכמה

הנה האדם נדון תחלה על פי מעשיו למנות בצדיקים או ברשעים, וזה נקרא ממש - ספר חיים וספר מתים, דהיינו, הנקבע בין הצדיקים - הוא הנכתב בספר החיים, והנדרחה הנקבע בין הרשעים - הוא הנכתב בספר המתים, והתלוי ועומד

5. עיין מ' החכמה פרק "ענין ספרי החיים":

6. עיין קל"ח פתח ג' ד; ועוד.

רכי משה חיים לוצאטו

מאמר החכמה - הוא הבינוני, שאין דינו נגמר עד יום הכיפורים; ועל זה מתפללים ואומרים: זכרנו לחיים - בתכנונו בספר חיים. ואמנם עוד יש הגזרות על המקרים שבעולם הזה, כי אפשר לצדיק שיתיסר מפני היותו צדיק, ואפשר שמפני צדקו יצליח, ולרשע כמו כן - אפשר שיצליח מפני היותו רשע, ואפשר שמפני רשעו יאבד או יחיסר; ונמצאו גזרות אלה נמשכות אחר הדין הראשון שזכרנו. ואולם על כל הגזרות האלה מתפללים ובתוב לחיים טובים, וכן בספר חיים ברכה ושלום... נזכר ונכתב לפניך ... לחיים טובים ולשלום.

ג. ימלוך ה' לעולם

נימוקי המחזור

ימלוך ה' לעולם, אומרים אותו לפני הקדושות, וזה לפי שה"ם [שהוא סוד] תיקון המאורות שיהיה לעתיד לבוא, בסוד חיבור השמש והירח בלא פירוד. וה"ם [והוא סוד]: אצלו, שהוא הר"ת של אלקך ציון לדור ודור. ובל זה תלוי בסוד ג' קדושות, והיינו כי מיעוט הירח הוא בסוד דעת ק"ל, והג' קדושות הוא תיקון הג' מוחין של נוק' [בא]. והעיקר הוא לתיקון הדעת, כי מן המוחין העליונים ממשיכים למוחין שלה, ובשהג' מוחין נתקנים או מתחברת בחג"ת, מה שבתחלה אינה מתחברת אלא ביסוד, והיא לבנה המקבלת אור מן השמש, אבל בחג"ת היא אצלו.

ונמצא שבתחלה מעוררים בחינת החיבור שצריך לעשות של המאורות, ואח"כ אומרים ואתה קדוש יושב תהלות ישראל, לעורר הקדושה עליונה להורידה עד המלכות בסוד קדושת השם, כי העיקר הוא להמשיך הקדושה בסוד שיהיו ענפיה שהם התחתונים מקודשים בקדושה העליונה, וכמו שיהיה לעתיד לבוא⁸. וה"ם [וזה סוד] ואתה קדוש, שהוא בחינת הקדושה המגעת למלכות ומאירה בסוד תהלות ישראל.

7. אצל ז"א; עיין פרדס רמונים שער מיעוט הירח פ"ו; פרי ע"ח, שער חזרת עמידה פרק ג.

8. כאן יש רמז לחיבור הנפרדים בשורש, עיין מבוא.

ד. מלך עליון

דע כי עיקר התיקון של ראש השנה הוא להמליך הב"ה על עולמו, להיות הוא המנהיג, וזהו תיקון המלכות. והנה מצד ז"א לפעמים יש קטרונים שגורמים שהב"ה אינו מחזיק ממשלתו על העולם והסטרא אחרא מתפרצת, אבל ראש השנה צריך להחזיק ממשלתו ית', וזהו מצד הדיקנא דא"א, והוא נקרא בסוד זה מלך מלכי המלכים, וזהו מלך עליון, ששולט בשליטתו.

נימוקי המחזור

ה. קדושה¹⁰

הנה הקדושה היא להמשיך אור המוחין לקדש גם החיצוניות שהוא הגוף מן הרע שבו, אך אין אנו יכולים לעשות זה אלא ע"י המלאכים, כמפורש לקמן, ולכן בפיוטים האלה מזבירים ענין המלאכים.

נימוקי המחזור

9. עיין בללים ראשונים, עמ' רעג-רער: "הדיקנא ככתנת שליטת רוממות יחודו ית', והם"א כושה מפניו, ואינה מעיזה פנים להרים ראש"; עיין עוד אדיר כמרום ח"א עמ' קלמ: "הדיקנא עומדת לאכפייא דינין ולהבניע הס"א, וזה נמשך מן החכמה סתימאה עצמה".

10. כל הפרק הזה והבא אחריו הועתק ע"י תלמיד הרמח"ל הר"מ סירני ויצא לאור בדעת תכונות דפו"י, ובכתבי רמח"ל ה"ג, סוף הספר.

והנה צריך להעלות שכח שיהיה עוסק בענין הקדושה והוא ימשך למטה הקדושה, ולכן אומרים לך תעלה קדושה. אבל ההתעוררות יהיה לפי כחינת היום, ע"כ אומרים אלקינו מלך, והיינו אימא השופטת.

ו. סוד הקדושה

דע בין אין אנו אומרים קדושה עתה אלא כבח קדושת המלאכים. ופירוש הענין, כי היחוד הפרטי שלנו הוא קריאת שמע, והקדושה היא למלאכים, אלא שאפילו תיקון המלאכים מסוד לאדם. ובאמת המלאכים אין רע שולט בהם מפני כח הקדושה הכאה להם מאו"א, שאינה מנחת שיתקרב הרע אפילו כחיצוניות שלהם, מה שאין כן בכני האדם שהרע שולט כחיצוניות שהוא הגוף. אך זהו עתה, כי לעתיד לבוא נאמר והיה הנשאר כציון וכו' קדוש יאמר לו. והוא כי אפילו הגוף יהיה מתוקן ולא יהיה עוד רעיו, ואז עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש (ככא כתיב עה, ע"ב). והוא כי באמת כשהגוף עצמו יהיה נתקן יהיה הוא עצמו יותר, וימשיכו המלאכים אפילו הקדושה שלהם מישראל, והוא סוד: "כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל" (במדבר כג, כג).

נימוקי המחזור

נמצא שעתה אין הקדושה שאנו אומרים הקדושה ככחינה שלנו, אלא ככחינת המלאכים. כי ככחינה שלנו אי אפשר לעשותו עתה, רק מה שאנו יכולים לעשות הוא לקחת תיקון המלאכים עצמם, ועל ידי זה אנו מקבלים מעט הארה אפילו לגוף, ואינה הארה שיהיה לה

11. עיין כללים ראשונים עמ' רנד-רנה; פתחי חכמה ודעת עמ' שפא, רכב ישראל עמ' 158 והלאה.

כח להעביר היצר הרע לגמרי, אלא לקבל יותר בח הקדושה שנמצאת עתה.

נימוקי המחזור

והנה צריך הש"צ לכוין התפלה בצבור שהיא מלכות עם חג"ת כג"ל, ואז יעלה ההתעוררות עד א"א, ונמשך שפע הקדושה בכח למטה עד מלכות, ומשם לנו, והוא סוד: המקדישים שמך בקדש. והנה ג' קדושות הם בסוד אחד, וברוך, הוא בסוד בשכמל"ז [ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד] הבא מהד' של אחד, כי המלאכים עצמם אינם מקבלים אלא מן היחוד שעשו ישראל בקריאת שמע.

בקדושת השם מוסיפים: ובכן יתקדש שמך ה' אלהינו על ישראל עמך. והענין - רע, כי הנה בכלל העולם יש המזב והרע, ובמין האנושי - ישראל ואומות העולם; והנה תקון העולם הוא, שיהיה טוב שולט והרע נכפה, ובמין האנושי - ישראל שולטים ואומות העולם משתעבדות תחתיהם. והנה כהיות הדבר כן - הנה טוב לכל, כי הנה הקדושה מאירה בישראל ומתחזקת בהם, ובהיות אומות העולם משתעבדות תחתם, נתקנות על ידם, ונמשך להם משך מן הקדושה ההיא. אך אם אומות העולם מתפרצות מתחת ידי ישראל ושולטות, וישראל נכנעים - הנה ישראל מפסידים, שהם בשפלות, והקדושה אינה מתחזקת בעולם, לפי שהמקום המיוחד לה, שהוא ישראל, אינו בתקונו וחזוקו; וכל שכן שמפסידות האומות עצמן, שאין נמשך להם מהקדושה שום הארה כלל, אלא אדרבה, מטמאות והולכות ומתרחקות מן המזב. ואמנם שני המצבים האלה שזכרנו, הנה הם הגלות מלכותו, יתברך, בעולמו, או התעלמה, כי אם מתגלית - הנה המזב שולט ומגיע הדבר לישראל שהם ישלמו, וההפך - בהפך. ואולם ביום ראש השנה הארון, ברוך הוא, עומד כביכול בבחינת מלך על עולמו, ועל כן הנה השעה ראויה להתפלל לפניו, שתגלה מלכותו לגמרי בעולם, ויתוקן העולם על ידי זה, ועל עיקר זה נבנה כל גוסס הגוסס הזה.

מאמר החכמה

והנה בתחילה נאמר: וכבן יתקדש שמך, והיינו שתודע מלכותו בעולם ותתגלה בהתחזקה על ישראל, וזהו - על ישראל עמך. ואמנם מזה ימשכו תקוני העולם, והראשון - שתכנס יראתו, יתברך, בלב כל כרואיו וישתעבדו לו, והדבר כפול בתחתונים ובעליונים, דהיינו האומות למטה ושריהן למעלה שיכירו כולם האמת וישתעבדו לקדושת מלכותו, יתברך, וזהו ויראוך כל המעשים - אותם שלמטה בעולם השפל, וישתחוו לפניך כל הברואים - אותם שלמעלה.

וצריך שתדע שהנה הארון, ברוך הוא, הוא אחד, ואין הארתו מתחזקת אלא כמה שמתאחד. והנה ישראל, אף על פי שבאישיהם הם רבים, נקראים "גוי אחד", והם ראויים לשתתחזק בם הארתו, יתברך; אמנם האומות הן רבות ונפרדות לגמרי, ואינן נתקנות ביחוד, ונמצאות רחוקות מהתקן לגמרי, ואין להם תקן אלא שישתעבדו לישראל, ואז מה שמצד עצמן הן ברכו, כמו שזכרנו, הנה מצד ישראל ישובו להתקשר, ויחזרו גם הן לבחינת אחדות, ואז יהיו ראויים גם הן לקבל קצת הארה מאור היחוד, וזהו - ויעשו כולם אנודה אחת, דהיינו כמו הענפים והברים הרבים שחוזרים אחר בהתקשרם כאנודה. ומה שעתה מתגבר בהן לב האבן, ונמשכות כולן אחר המזמאה, ונוטות מקדושתו יתברך, הנה אז יתוקנו בלב מתוקן, ולא יכוונו גם הן אלא לעשות רצונו, יתברך, וזהו - לעשות רצונך בלבב שלם. והנה, היודעים סתרי ההנהגה באמת, יודעים, שאף על פי שלפי הנראה העולם נעזב למקרה או לבחירת בני האדם לגמרי, הנה השליטה לפניו לעשות מה שיחפוץ, ובואת השליטה יתקן עולמו על כל פנים, וזהו - שידענו ה' אלהינו שהשלמון לפניך.

והנה צריך שתדע, שאף על פי שישראל מצד עצמם כבר הם נבחרים ומקודשים ומעוטרים בעטרותיו, יתברך, הנה עד שהעולם כולו ככל חלקיו אינו נתקן, גם ישראל אינם מגיעים לתכלית מעלתם; אמנם, כשכבר תגלה מלכותו, יתברך, בעולמו וישלוט הטוב ויכפה הרע כראוי, אז יירשו ישראל מעלתם בשלמות, וזהו - וכבן תן כבוד לעמך. וארכעה מיני טובה נזכרים כאן, כנגד ארבע אותיות השם, ברוך הוא, שבהם מעוטרים ישראל, והיינו: כבוד, ותהלה, ותקוה טובה, ופתחון פה. והנה לשתתחזק הקדושה כראוי, צריך שיהיו ישראל בארץ ישראל, כי הם העם הנבחר והיא הארץ הנבחרת, וכישראל ימלך מלך מבית דוד, שהוא המלך הנבחר, ובו נקשרים כל ישראל לקשר

בקדושה. ואם אחר מן התנאים האלה חסר, אין הקדושה מתחזקת כראוי. ואמנם על פי הסדר הזה אנו מתפללים, והיינו אחר שהתפללנו על עמוד כללם של ישראל אנו מתפללים על הארץ, וזהו - שמחה לארצך, ששון לעירך, ואחר כן על מלכות בית דוד, והיינו - וצמיחת קרן לדוד עבדך. ואולם מדרגות רבות יש בישראל, כולן טובות, מקבילות להארות העליונות, פרוש - יש צדיקים, יש ישרים, יש חסידים, וכבר מנו בספר התיקונים עשר מדרגות על הרך זה. ואמנם המבוקש הוא שכולם יהיו בשמחה, כרב הארה והשפעה, וכנגד זה מדרגות הרשעה יכנעו ויתבטלו, וזהו - ובכך צדיקים יראו וישמחו - ועולתה תקפיץ פיה. והעקר בהעביר עמלק מן העולם, שעליו היתה השבועה, שאין השם והכסא שלמים עד שימחה, וזהו - כי תעביר ממשלת זרון מן הארץ.

והנה המצב הטוב שישאר בו העולם הוא, שיהיו הברואים בכל ההכנה המצטרפת, ומלכותו, יתברך, תהיה מתגלית עליהם תמיד, והם מקבלים מזה טובה אחר טובה עד אין תכלית, כי הנה הוא, יתברך שמו, בלתי בעל-תכלית וטובו בלתי בעל-תכלית, ובהיותו שורה עליהם ומתקשר בהם ימצאו מקבלים טוב בלא תכלית, וזהו - ותמלוך אתה הוא ה' אלהינו מהרה על כל מעשיך; והוא מה שאמר הכתוב לדוד ודוד, כי מלכותו, יתברך, תהיה לנצח נצחים, והזוכים לה נהנים בה לנצח נצחים. והנה בסוף זה חוזר הענין להיות מענין החתימה סמוך לחתימה, והיינו קרוש אתה וגורא שמך.

ז. החיות¹²

נימוקי המחזור

וחיות אשר הנה מרובעות וכו' [לכסא]. כללות המרכבה בכל מקום שהיא, ד' חיות: חסד גבורה נצח הוד, כסא-תפארת, רקיע-דעת, דמות כמראה אדם עליו מלמעלה-חכמה ובינה, וכתר על גביהם. והנה החיות הן מקבלות מן הכסא, כי הוא הגוף, ומקבל מן היסוד אשר בו יסוד ז"א בתפארת נוקבא, ויסוד אימא בתפארת ז"א. ויש פנים ויש כנפים, בפנים הם מקבלים מן הכסא, וכנפים הן מכסים את האור שהם לוקחים. וכל קבלה הוא ברעש, כי הוא סוד התנועה החזקה הנעשית בכל החלקים, וזה שנאמר: גועשות בסוככם, פירוש בהביטם, מלשון אסתכי, ובהביטם פכ"פ [פנים בפנים] עם הכסא הם רועשים.

ויש הרקיע שהוא מן היסוד, שהוא דעת, והכסא שהוא תפארת, והרקיע קרח, והכסא שביב. והוא סוד גדול, כי הדעת יורד ומתפשט, שהוא היסוד המוציא ההשפעה, והכסא עולה ומתלהב, כי כל עליה בגבורה והיא אש, והוא סוד כרסייה שביבין די נור (דניאל ז, ט). ולכן נראה הרקיע למטה והכסא למעלה, כי הרקיע יורד והכסא עולה, והרקיע - "קָרַח" בסוד אור ישר, והכסא-אש, בסוד אור חזור. וצריך שתדע, שכל המאורות מתגברים בגבורה שהיא קו המדה המגבילים¹³, ומכח זה יוצאת הזיעה שנעשה נהר דינור (ע"פ חגיגה יג, ע"ב) לטהר הנשמות. וצריך שלכולם יהיה חלק בו, כי לכולם יש חלק בנשמות, ועל כן בכח הגבורה המתחזקת בהם נולדת הזיעה הזאת,

12. פיוט "החיות" קוראים אותו אחרי הקדושה של מוסף.

13. על קו המדה, עיין קל"ח, פתח ל, עמ' צח "והוא בוצינא דקרדינותא; עמ' קבה, ושם עמ' צח. "והוא הכוח של ההעלמים וההעדרים".

אבל אין שם ליאות, שהוא הכבוד של ה"א, אלא הכל דין קדוש. והתפשטותם בהנהגה הוא בסוד רצוא ושוב, והסדר כך, הכסא ניעור ורועש לפי הצריך, ואז לפי הרעש הזה גם הם רועשים ורצים, אבל שכים מיד בסוד אור ישר ואור חוזר. וגם אינם עומדות במראה אחד, אלא משתנות לפי שעה, והוא סוד כמראה הבזק. שאינם נראות אלא לפי שעה ולא נראות עוד מפני מראה אחר. אמנם אין השינוי אלא בהם, והכסא מתפשט בהם להנהיגם ואינו משתנה. והנה למעלה יש תמיד סוד: הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו, פירוש כי אע"פ שהתחתונים הם מרכבה לעליונים, תמיד העליון כולל התחתון.

כף הרגל וכו' [חמש מאות]. הנה רגלי החיות הם מה שמתפשט לצורך התחתונים ועלייתם, בסוד שם יה, שבו ט"ו שיר המעלות. והוא סוד ת"ק, בהכאת יפ"י [י פעמים י], מאה, הפ"י [ה פעמים י] או יפ"ה [י פעמים ה], ת"ק. וזה סוד ישרה¹⁴, שכן הוא כף הרגל, והוא כולל המעלות של ת"ק שהם ט"ו כנזכר.

וצריך שתדע כי ההשפעה באה מן הדעת, שהוא היסוד המתלבש בתפארת, שהוא כסא, הכל בכלל אחד, ואח"כ מתפרשת לד' רוחות בסוד החיות. והם ראשי מחלקות ההנהגה בסוד י"ב שבמים, כמו שמבואר במ"א¹⁵. אך העליה לקבל עומדת בסודם, והוא ענין השיר שלהם. ולפי שלהן מגעת הפעולה הזאת, אמר לעת תורשנה וכו' [לפאר] קופצות מתחת לכסא, כי הפעולה שייכת להן. והנה בהתעוררן בסוד שיר זה, נמשך ממה¹⁶ שלמעלה מן הכסא, שהם כח"ב כנ"ל, כח גבורה המכסה אותן, כי כל ההנהגה למעלה בכח גבורה, להעמיד הכל בתחום.

והנה החיות הם משרתי הכסא, וכפי השפעתו כך הן פועלות. וע"כ נקרא שהם נשואות ממנו. וצריך שתדע כי כתוב: ומתחת

14. ישרה בנימטריה. 515 והוא ת"ק (500), ט"ז (15) שיר המעלות.

15. פתחי חכמה ודעת עמ' רל"ט.

16. המהיריר הראשון (מחזור רמח"ל עמ' קלג) רשם "ממקום" במקום ממה.

זרועות עולם (דברים לז. כז), והוא סוד גדול. דע כי החו"ג הם עיקר הכל כסוד דו"ן, ואלה מתגלים תמיד כיסוד העלין, שהוא בתפארת התחתון. וסוד זה, ומעשה ידיו מגיד הרקיע (תהלים יג. ב). והנה חו"ג דעתיק הם מתגלים כתפארת דא"א, ומעמידים כל האצילות. שהוא בח"ג נ"ה דא"א, וכן הוא ככל פרטיות, וע"כ אמר סבולות וכו' [מתחת לזרועות עולם].

עתירת זו כתעל [תרפנה כנף כסא]: הענין הוא כי הכנפים הוא החיצוניות המסתיר, והוא המשפיע לתחתונים, אך בעלות תפלות ישראל הם מתקנות הפנימיות, ולכן תרפינה כנפיהם. והנה החיות האלה, כבר שמעת שהם השרש לנשמות וראשי ההנהגה, ולכן הפגם מוגיע להם, ואז הם מתחזקות בכסא שהוא המקור. ואם השמן בא לקטרג, [הקב"ה] ימשיך מן הכסא ענין לכסותם, והם ניצולים מן הקטרוג. וקול השופר כשעולה הוא הולך ממש, ואוחז בכסא להחזיקו ולתקנו. והנה הכסא הוא ואו בסוד תפארת, והא' סודו יעקב, ושני ויין הם שרש הי"כ שכמים, שהם מתפרשים אה"כ כדרועין וירכין, והשופר מעורר הדיקנא ומעכיר הפגמים, ומגיע התיקון אל הכסא. והנה אולם הכסא הוא באמת כסא הדין, וכשהכ"ה ירצה יסתלק ממנו אל הרחמים. וזה בהכינו אל יעקב, שהוא כסוד א' שכתפארת. והשכמים עצמם הם נשרשים שם, בסוד השני ויין כנוכר, והם יושבי נטעים (ע"פ דברי הימים א, ד, כג). והנה ישראל הם מצוקים¹⁷, שהושמו עליהם ה"הרום וכסא" שהם תפארת ומלכות, כסוד: השמים כסאי והארץ הרום רגלי (ישעיה כו, א).

והנה זה הכסא כשמתעורר מתעוררים אליו כל העולמות התחתונים שהם כריאה, יצירה, עשיה, וסודם אופן חיה וכרוכ. אמנם כתחלה מתעורר התעוררות מן הגלגל שבעשיה אל הכסא. וסוד הענין, כי התפשמות נוק' עד עשיה. וזהו קשר העולמות ושייכותם, וע"כ בהתעורר הקשר הזה מתעוררים ג"כ מלמטה למעלה אופן חיה וכרוכ.

17. ע"פ הפזמ, שם: "רחם מצוקים אשר עליהם שמת הרום וכסא".

והנהגה בל זה הוא בסוד השראת הקדושה על התחתונים, שהוא בסוד הבסא וחיותו, ונשרש הכל בספירות, כמ"ש. וכשנמשך הקדושה אז נעשים בסוד שרפים חיות ואופנים, בסוד אימא ז"ל, והשבינה שהיא הכבוד היא השולטת.

והנהגה בסוד הג' קדושות כבר נתחברה המלכות בחיבור שלם עם הו"א, והעיקר בקדושה זו דמוסף שעלתה [המלכות] עד חב"ד. כי בתחלה היא בסוד לבנה במיעוטה, וזהו קשרה בנה"י, ואח"כ מתחברת אצלו בחג"ת, בסוד ב' המאורות, ועב"ז אינה שלימה בענינה האמיתי, שהוא לעלות בסוד היחוד העליון אל עלת העלות, אלא בעלית מוסף, שאז מתעלה אל בחינה זאת, והוא עיקר התיקון השלם, ואז מתחברת בחב"ד. והנה עולה להשלים תיקון זה של היחוד, בסוד: אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה (תהלים קיח, כב) בידוע, שזה בונת היחוד שמיעוטה של ירח והשפלתה היא הגבהתה, ולא נעשה זה אלא כמוסף, שהוא תוספת היום. והנה בשעולה, אינה עולה אלא בבעלה, בסוד ישראל עלה במחשבה (בראשית רבה א, ה), ובשעולה אז מתמלאה ברכות, שהוא ריבוי בלי חסרון. וזהו משרתיו שואלים: איה מקום כבודו, שאז עולה על ידו להעלם העליון ואז אומרים: ברוך כבוד ה' ממקומו, ממקומו הוא יפן וכו', והיינו כי אז נתחברו שניהם חיבור ממש ונחשבים לאחד, וצריך להמשיך הארתם למטה. וצריך שז"א יפנה לישראל, בהיותו בחיבור זה עם נוק' [כא] למעלה בסוד היחוד.

ת. האוחז כיד [מדת משפט]

נימוקי המחזור

האוחז, יש בו סודות גדולים מאוד. ותדע כי הוא סוד הפסוק, אם שנותי ברק חרבי ותאחז במשפט ידי (דברים לב, מא). דע כי ארו"ל [אמרו רז"ל]: עד יעבור עמך ה', זו ביאה ראשונה, עד יעבור עם זו קנית, זו ביאה שניה (סנהדרין צח ע"ב, ע"פ שמות טו, טז). והוא סוד גדול, כי בית המקדש נקרא מנוחה, כי הוא יוצא מבחינת הזיווג. ויש הביאה הראשונה לעשות בלי, ויש הביאה שניה בסוד המים דוכרין. וסוד הענין, ביאה ראשונה הוא מבחינת העטרה, בסוד אפרים, אפ"ר מ"י, שהם נש"ב [נ' שערי בינה] בסוד הגבורות. אבל הביאה השניה היא מסוד היסוד עצמו, בסוד חסדים. ובאמת נמצאת הביאה א' מסוד אימא וביאה ב' מסוד אבא, שמשם זרע קדש. וסוד זה יהושע שהוא פני לבנה, והוא בחינת נוקבא, ויהושע הוא מאפרים, ולכן הוא בן נון, בסוד נש"ב. מי דאפרים, ויהושע עצמו הוא עולה שצ"ב, והם מילואי אקיק⁸ מבחינת אימא ושרש הדבר ממזל ונקח, שהוא שרש אימא וכל זה בחינה נוקביית בסוד ביאה ראשונה. שהיא דעת הנוקבא בסוד מקבל. אך משה הוא סוד מזל נוצר, ובן משה הוא כמנין נוצר, והוא סוד הביאה שניה מצד אבא. והנה המשכן נעשה תתלה בסוד נער מט"ט, והוא בבחינת יהושע נער, ואז היה צריך שמושה יכנס לארץ ויהיה בונה בית המקדש, בסוד ביאה שניה מצד אבא, ולא היה נתרב. והסוד כי המותין של אימא, בשאין אורות אבא עמהם, לפעמים יש עדיין איזה התאחות לקליפות בסוד

18. שם אהי"ה במילואיו הוא קס"א, קמ"ג, קנ"א, העולים תנ"ה. נוריד ג' פעמים אהי"ה (63) יוצא שצ"ב כמנין יהושע עם הכולל.

הנגעים¹⁹, כמכואר במקומו. וזהו ענין כנגע נראה לי בבית, שנדרש על חרבן הבית (ויקרא רבא ז' ז'). אמנם בהיות המקדש בנוי מצד משה בסוד אבא לא היה עוד חרבן, וכיון שלא זכו ישראל, משה לא נכנס, ולא נכנה הבית אלא בסוד המשכן עצמו, בבחינת נער לבד בסוד ביאה ראשונה.

זהו סוד ויהי בהיות יהושע ביריחו וישא עיניו וכו' [והנה איש עומד לנגדו וחרבו שלופה בידו] (יהושע ה' ג'), והשר צבא היה ממ"ט שהיה בא אז, כי בימי משה לא בא, יען משה היה לו לתקן הענין בכח יותר בסוד ביאה שניה, וכיון שנשאר הענין כך אז בא ליהושע. והנה שם ביריחו היה ענין הביאה הראשונה. והסוד נרמז ביריחו עצמה שהיתה סוגרת ומסוגרת (שם י' א'). וסוד סוגרת בסוד מ' סתומה שלא נפתחה, וצריך לעשותה כלי, והכלי הוא בסוד רי"ו בידוע²⁰. והוא סוד יריחו, רי"ו חי, כי אלו הרי"ו באים מן היסוד חי עלמין, אבל סוד חי זה באמת הוא סוד אות ה', שכל זה נעשה בכח אימא שהיא ה' ראשונה. ובהיות מילוי הה זאת ביד, אז הוא רי"ו **ה'** אמנם לה' ידעת שיש ב' ציורין, אחד הוא שהד' שלה יהיה י' בתחלתה כזה **י' ה'**, או שתהיה י' כזה **ה' ה'**, והנה לעשות הרי"ו צריך שתהיה בדרך זה ה', ואז היא מתחלקת לג' ויין כזה **י' ה'** ובאמת זה הציור הוא בסוד קו אמצעי, וזאת ההא היא סוד העמרה עצמה, שמצדה הביאה הא' כנ"ל. ובציור זה היא עולה י"ח, והוא הי"ח שזכרת. וכללות הכל יריחו, וזה מה שהיה צריך אז לתקן יהושע ביריחו.

וכל זה מצד אימא, ולכן תיקן עלינו [לשבח]²¹ בסוד המקיפים של אימא והמקיף עצמו הוא סוד נקבה הסוכב גבר (ירמיה לא. כא), בסוד **י' ה'** מצד אימא. אבל מצד אבא הוא וד, בסוד יוד, ומשם הביאה שניה, כמ"ש. והנה עזרא הסופר הוא מבחינת משה וכן סופר עולה כמנין משה, והביא ישראל בסוד ביאה שניה, ובסוד זה היה

19. דרך עין החיים שער לאה ורחל פרק ז.

20. שם שער מ"ן ומ"ד דרוש י'.

21. עיין כל בו סי' טז.

צריך לבנות הבית שהוא הבית של יחזקאל, אלא שלא זכור²², ולכן לא יכלו להשלים תיקון זה כראוי.

והנה עזרא הוא סוד זרע, שהוא זרע קודש הבא מחכמה בסוד ביאה שניה, והוא יסוד האוחז בסוד זה. והענין כי ב' הרחקות ונרשמים יש לם"א, האחת בסוד אימא, וזה נקרא כרק. בסוד הברקים של מתן תורה, ועל זה נאמר, אם שנותי ברק חרבי (דברים לב. מא), והוא בסוד החרב שהוא הרי"ז של הכלי, והנה בסוד זה נבנה בית ראשון, ותראה כי אבא הוא סוד יוד, ואימא הי, ומפני שנבנה בסוד הי על כן היה סיבוכו בסוד ט"ו מעלות²³, ושלמה היה סיהרא באשלמותא²⁴, ואח"כ ירדו ט"ו של החסרון ונחרבו. וזה כי מצד אימא הם מאור הגדול ומאור הקטן (בראשית א. טז), אבל מצד אבא שני המאורות הגדולים.

וצריך שתדע, כי בהתפשט יסוד אימא כז"א לבנות הבית בסוד זה, הכל הוא סוד הי, ה' פעמים י', שהם נש"ב [ג' שערי בינה]. והנה הי' נשארת כז"א והה' הולכת לנוק', וזה סוד איש ואשה ששם יה ביניהם. והנה אח"כ בזיווג חזרת הי' שבז"א ומתגלית כנוק' בחיבור, ואז נעשה יהי, והוא סוד היהי של בריאת העולם. והנה זאת הה' כשיורדת לנוק' נעשית שם סוד שם ב"ן, מלאה בהה²⁵, ואז היא שני ההין. וזה סוד הלוחות שהם ה' מול ה', ומזה ומזה הם בתוכים (שמות לב. טז). כי כך מה שנשאר כז"א הוא י', כמנין הכ' ההין. והנה בסוד ה' זאת נבנה הבית כנ"ל, ועל זה נאמר: אם שנותי ברק חרבי (דברים לב. מא). ואמר שנותי, מפני היות החרב פיפיות בסוד שם ב"ן כנ"ל, שהוא כפל ההא הזאת.

אך יסוד אבא הוא יוד, והנה הו' הוא סוד הז"א עצמו, ונשאר יד, והם סוד החכמה שהיא הפועלת, והד' שהיא המקבלת מן הו'.

22. עיין משכני עליון, גני רמת"ל, עמ' קנז; רמב"ם, ה' בית הבחירה, א, ד.

23. משכני עליון שם עמ' קצו, רב.

24. ראה זוהר ח"ב פה ע"א.

25. שם ב"ן; יוד הה ודהת.

אמנם אלו הי"ד נעשים כ"ב, כזה יי' [י' וכ' וויין], והם סוד הכ"ב
 אותיות מנצפך בסוד הכלי, והנה כללות כל הכ"ז אותיות נכלל
 בשם אחד שהוא אוחזה, אך הה' שבו הוא סוד הה' גבורות מנצפך,
 ונשאר אוחו שהוא הכ"ב של המיין דוכרין והם יד של היו"ד. ועל זה
 נאמר, ותאחו במשפט ידי, כי משפט הוא הו', וסוד זה, משפט
 לאלקי יעקב (תהלים פא. ה), כי מצד אבא נקרא הו"א משפט, והוא סוד
 אלקי יעקב, שהוא יסוד אבא, ואלקי הוא מ"ו, מילוי ע"ב, והנה הו'
 נשארת בסוד התפארת, והיד אוחזים בו בסוד אוחו דאוחזה, והם
 הכ"ב אותיות דמיין דוכרין, זרע קדש. אך כהיות ההארה מאבא אז
 נאמר ותאחו במשפט ידי, שהוא דבר קיים ועומד שאין אחריו הפסק.
 והנה בסוד זה נתקן האוחז, בסוד הכ"ב אותיות היורדות בסוד מיין
 דוכרין נמשכות מאבא והם מגרשות הקליפות לגמרי, ולכן הוא נוסד
 מאלף בית.

אמנם יש כזה סוד גדול, והוא סוד הפסוק הצור תמים פעלו כי
 כל דרכיו משפט, אל אמונה וכו' (דברים לב. ד). דע כי כשחטא אדם
 נפגמו כל המדרגות זכר ונקבה, והנה על כן נמצא באדם הערלה
 בסוד מושך כערלתו היה סנהדרין לח, ע"ב, ובנקבה דם טמא, וזהו
 כחינת הטומאה שנטמאו אדם וחיה. והנה עד שיש הערלה אין זיווג,
 כי נרגן מפריד אלוף (משלי לו. כח), וצריך להעכיר הערלה ואז ימצא
 הזיווג, וכשהערלה מסתלקת אז נקרא תמים, והוא סוד התהלך לפני
 והיה תמים (בראשית ז. א).

ועתה אפרש לך העברת הערלה איך היא נעשית. כי הנה מצאנו:
 עשה לך חרבות צורים (יהושע ה. ב), וכן צפורה לקחה צור, ותכרות
 את ערלת בנה (שמות ד. כה), והוא סוד גדול. דע כי ערלה היא מצד
 שם אלקים, והיא כמנין אלקים דיודין וה' אותיות שלו. והנה אלקים
 דיודין זה הוא סוד הש', שלוקחים הק"ר ועושים שקר. והסוד כי
 חותמו של הב"ה אמת (שבת נה. ע"א), וזהו מציאות תיקון הכל, אלא
 שבעבור החטא כסתה הערלה את הברית והשקר כסה את האמת
 ונטמאו הבריות. ובאמת אלקים הוא סוד הגבורות, והם הגבורות של
 המלכין קדמאין שכולם היו אלקים. והנה ג' אלקים יש, והם אלקים

דיודין, אלקים דההין, ואלקים דאלפין, וסודם חב"ד ובאמת אעפ"י שאני אומר שערלה הוא בסוד אלקים דיודין, האמת שגם השאר נכללים בו, כי הוא הראשון וכולל האחרים, וסוד כולם האלקים שבמ"ק [שבמלכין קדמאין].

והנה עד אברהם לא היה תיקון בעולם, וכשקבל הוא המילה אז נתפרשה הערלה, ולכן נאמר לו והיה תמים. אך נתקן הענין יותר ביצחק, והוא סוד כי ביצחק יקרא לך זרע (בראשית כא, יב), שהוא סוד זרע קודש זה של חכמה, שעד שיש הערלה על ברית אין הכ"ב אותיות אלה רצים אליו, כך כשמתפרשת אז הם רצים, ואז הוא נקרא בן בקר רך וטוב (שם יח, ז), בסוד כ"ב אותיות שהם רך²⁶. והנה בזמן העקדה היה התיקון גמור, כי בהיות יצחק סוד הגבורות צריך שתעבור ממנו הס"א, וזה היה בהקדמו לעולה, ונקרא שה, בסוד השה לעולה בני (שם כא, יב) והנה פחד יצחק עולה ש', והוא סוד האלקים דיודין הוזה²⁷, ועם הו' של ופחד הוא כמנין שה, שהוא התיקון שלו.

ואמנם להעביר הערלה צריך לעשות תיקון שתעבור הס"א מן הגבורות, ולכן צריך שתתעורר הבינה בסוד זה של אלקים ותעלה מ"ן לחכמה, ואז החכמה תתחבר בה ואין הס"א יונקת כלל. ותבין כי הח' ימים של המילה הם סוד הו' מלכין ומלך הדר שהוא התיקון, ואז צריך לקחת הצור, שהוא אלקים דההין שכבינה²⁸, והוא מעלה מ"ן לחכמה, ונעשה זיווג ביניהם. ועל ידי זה הס"א נפרדת מיד, ועל כן כריתת הערלה ע"י הצור. ועל הסוד נאמר הצור תמים פעלו (דברים לב, ד), כי על ידי הצור הוזה מתפרשת הערלה מן היסוד ונשאר תמים, ואז דרכיו משפם, שהוא סוד המשפם הוזה המתגלה מצד אבא בסוד הכ"ב אותיות כנ"ל.

26. בתשבון קמן רך = 220 הוא 22.

27. אלהים דיודין: אלף למד הי יוד מם ועוד ה' אותיות של אלהים יוצא ש"ה.

28. אלהים דההין: אלף למד הה יוד מם, סה"כ 296 ע"ה בני' צו"ה.

אמנם כפי התיקון הנתקן כיסוד ז"א כך נתקן תיקון ביסוד נוקבא, וכבר אמרתי שכמו שיש הערלה באדם יש דם טמא כנקבה, והוא סוד והדרה בנדרתה (ויקרא טו. לו), כי נמשך גם כן מן המ"ק בסוד י"א²⁹, והוא סוד: **אי** לך ארץ שמלכך נער (קהלת י. טו), ואז נקרא אבדה האמונה (ירמיה ז. כח). אמנם כשנתקנים הדברים אז הוא סוד אמונה אמן (ישעיה כה. א) רק כי אמן הוא [גימ'י] יאקדונקי, סוד היוווג, ונתקן זה ואין עוד פירוד. ועל כן אל אמונה ואין עול, שהיא הס"א הנאחזת בפגם, אלא צדיק ביסוד, ועושה מישרים בנוק. בסוד מיתוק הנכורות.

נמצאו בכאן שני תיקונים מתקנים זה לעומת זה, העברת הערלה מן היסוד ופגם המלכות, ואז נמשכים כ"ב אותיות מן היסוד והולכים אל נוקבא, והיא נתקנת לעומתם. והוא סוד אשת חיל מי ימצא (משל) לא. י, שהוא שבח השכינה בכ"ב אותיות, וכל זה נמשך מסוד החכמה כנ"ל, שהוא מחזיק כל אלה התיקונים בחזק גמור. וזה ענין שבח של האוחז, שהוא מיוסד על הענין הזה. ולכן הוא מיוסד כשני אלפא ביתות, והם סוד הכ"ב אותיות אלה הנמשכים בסוד ביאה שניה מן החכמה. ומתחיל הענין.

האוחז ביד, והוא היר של יוד. מדת משפט, הוא הו' הנשארת כתפארת דו"א, ובסוד זה נמשכים הכ"ב אותיות. וכנגדם נתקנת נוקבא בסוד אמונה, ונתקנת כמו כן כ"ב תיקונים לפי כ"ב אותיות אלה. וזה שכתוב: **וכ"ש** [וכל מאמינים שהוא] אל אמונה, המקביל למשפט. ואח"כ הפיוט סיים הענין תמיד ב**וכל מאמינים**, שכל אות המתגלית בתיקוניה עושה תיקון כאמונה זאת כמותו.

והנה זה ממש תיקון בנין בית המקדש, בסוד ביאה שניה, ונתקן מעזרא כנ"ל להמשיך גילוי תיקון זה, וכן אנו אומרים אותו לכונה זאת ג"כ. וגם אנו אומרים עלינו בסוד תיקונו של יהושע, ואעפ"י שזה אנו אומרים תחלה, אינו תימה, שהרי אנו צריכים להחזיק בתיקון

²⁹ עיין ד' עין חיים. שער המלכים. פ"י.

עניני ראש השנה

נימוקי המחזור
הבית שני הקרוב לנו, ומחזיקים גם בתיקון הבית הראשון, כי הבל
יהיה נשלם לעתיד לבוא.
והנה כל התיקונים הנאמרים באלפא ביתא זאת הם לפי מה
שיצא מן הכ"ב אותיות הנ"ל. ועיין בפנים.

ט. עלינו לשבח

סוד עלינו. סוד המקיפים³⁰ שהם להכניע הס"א שלא תוכל להתקרב. והנה סוד מלכיות וזכרונות ושופרות הם כנגד נה"י דז"א שכרחל. וגם מלכיות כנוקבא כסוד ההנהגה. זכרונות כז"א, כסוד הדין, שופרות באימא, בסוד התיקון המגיע עד סוף הענין ביציאה מן הגלות, בסוד השופר גדול.

גימטרי המחוור

"עלינו לשבח" - זה שבח שמשבחים לפניו, יתברך, ומודים לו על המזכה שהיטיב לנו, שבחר בנו וקרכנו לעבודתו. והנה הקדוש ברוך הוא ארון כל כאמת, כי הוא לבדו המצוי הראשון, וכל הנמצאים מאתו, יתברך, נמצאו הנמצאים כולם שלו. ובבחינה זו נוכיחו בתואר זה של ארון הכל. ואמנם בבחינת סדרי הבריאה שברא נקראו - יוצר כראשית. והנה יש לנו לשבח לפניו, שנתן לנו חלק גדול ויקר במציאות, שהרי אנחנו המעתידים להדבק בו, ואנו הזוכים לעבוד לפניו ולהיות עובדים לפניו לנצח נצחים, וזהו - שלא עשנו כגויי הארצות, והיינו שבחינתנו בחינה נבדלת מכולם לגמרי, ואנו מציאות אחת בפני עצמה המעתידים לעבודתו ולדבקות בו, יתברך, וזהו - שלא שם חלקנו בהם וגורלנו ככל המונם. והנה סדרו ארבעה שבחים כנגד ארבע אותיות השם. כרוך הוא. והם: עלינו לשבח, לתת גדלה, שלא עשנו, ולא שמנו; אחר בן מספר כנגד זה כגנתה של העבודה זרה, והיינו: שלא שם חלקנו בהם, וגורלנו, שהם משתחווים, ומתפללים; והנה חזור ומכאר ענין

מאמר החכמה

30. ראה למעלה פרק ח, האותו, וז"ל: "ולכן [יהושע] תיקן עלינו כסוד המקיפין של אימא"; עיין פרי עין חיים. שער קריאת ס"ת פרק ו-ג.

השתעבדנו למלכותו, יתברך, והיינו - ואנחנו משתחווים לפני מלך מלכי המלכים הקדוש כרוך הוא.

והנה כלל הבריאה מתחלק לשנים - והיינו: מעלה ומטה. מעלה - כלל המשפיעים, מטה - כלל המקבלים, וזהו שהוא נוטה שמים, והיינו - מעלה, ויוסד ארץ - מטה, והנה השכינה מתגלית בכסא הכבוד כמדרגות העליונות, וזהו - ומושב יקרו כשמים ממעל. והנה הכבוד מתגלה בראש עולם הבריאה על הכסא, והוא עצמו מתעלה בכחינה יותר מרוממת, והוא באצילות, ועליו נאמר - ושכינת עוזו בגבהי מרומים. והנה ממה שאנחנו מאמינים ומודים בפניו הוא, שהארון, ברוך הוא, מצוי ראשון מיוחד, שאי אפשר שימצא אחר בלתי נברא ממנו, ונמצא שהוא לברו אלהים, והוא הראוי לעבוד ואין אחר ראוי לעבוד כלל, והוא עצמו מצוי אמת, פירוש, שאי אפשר לו שלא ימצא, שאין ההעדר אפשרי בו כלל, וזהו הוא אלהינו ואין אחר - בכחינת היחוד שזכרנו. אמת מלכנו - בכחינת אמתת המציאות, ואפס זולתו - שאי אפשר למצא מצוי אחר שיהיה מוכרח המציאות ולתו, יתברך, כי אי אפשר לשני מצויים מוכרחים שימצאו.

והנה אחר שבארנו השתעבדנו אל מלכותו, יתברך, נתפלל שתגלה מלכותו בעולם גלוי שלם, והוא מה שהכתיבנו שיהיה, והיינו, על בן נקוה לך ה' אלהינו לראות מהרה כתפארת עוזך. והנה תבער הטמאה מן הבריאה בכל בחינותיה, וזהו - להעביר גלולים מן הארץ, ואו לא יהיו עוד אלילים בעולם. והנה זה סדר התקון באמת, כי כתחלה צריך שיוסר הרע, שהוא המעכב את התקון, אחר בן יתקן העולם תקון אחר תקון, וזהו - לתקן עולם במלכות שדי. והנה יהפוך הקדוש כרוך הוא את כל הנמצאים מרעה לטובה, וזהו עקר שבחו, וזהו - להפנות אליך כל רשעי ארץ, וכולם יכירו האמת כברור, מה שעתה נעלם מהם, ואחרי הידיעה הזאת ימשכו אל הקדושה, וזהו - יכירו וידעו כל יושבי תבל... לפניך ה' אלהינו יברעו ויפולו ולכבוד שמך יקר יתנו. והנה כתחלה יהיה תקון ראשון, שכל הנבראים יתקדשו בקדישתו, יתברך, במה שישתעבדו למלכותו; אחר בן יתעלו עוד עליו אחר להיות יותר ממה שהיא אפילו מדרגת ישראל עתה, וזהו על ידי קבלת עול מלכותו, יתברך, עליהם, ויהיה הוא, יתברך שמו, מולך עליהם, וזהו - ויקבלו בולם את עול מלכותך ותמלוך עליהם מהרה לעולם ועד; אחר בן, שכבר ימצאו קשורים

רבי משה חיים לוצאטור

מאמר החכמה ומתדבקים בו, יתברך, הנה יתעלו בו מעלוי לעלוי עד אין תכלית וזהו - כי המלכות שלך היא ולעולמי עד תמלוך בכבוד.

י. סוד התפילה³¹

נימוקי המחזור

דע כי תפלה היא כמלכות, וסוד הענין חיי שעה (שבת י' ע"א)³². והוא כי כל התיקונים הצריכים ליתקן בכל המאורות על ידי המלכות יהיו עולים ליתקן, כי כפי המתעורר כך הוא הנמשך. ועל כן התורה היא יותר, שהמתעורר כה הוא ז"א, והוא סוד חיי עולם (שם). אמנם צריך שתדע כי אמרו רז"ל, הב"ה³³ מתפלל (ברכות ז, ע"א), והוא, שלפעמים גם הכ"ה נכנס בתיקון הזה, וזה נמשך מחמת היסוד שיש שם העטרה, ואז התחבר שם השם יקו"ק, יקו"ו כחג"ת, ה' כמלכות. וזה נקרא תפלה כצבור, שהוא קשר חג"ת, שהם נקראים רכים, עם מלכות. והיא בכח יותר עליון מן התפלה של יחיד, שהיא כמלכות לכד. והוא סוד תפלה של יד, כי אין מגיע ההתעוררות אלא עד היד ששם נקשרת נוקבא, והוא סוד קשר המלכות עם הז"א. אך תפלת צבור הוא סוד תפלה של ראש, כי עד שם ההתעוררות, והוא סוד מה שאמרו רז"ל שהב"ה מנענע ראשו כשישראל עונים: אמן יהא שמויה רבא (ברכות ג', ע"א), שאין זה אלא כרבים. והנה זה ההתעוררות מגיע תיקון עד א"א, שזהו מה שהב"ה מתפלל, יהי רצון מלפניך שיכבשו רחמי [א"א] את כעסי [ז"א], שהוא תיקון הנעשה בחכמה סתימאה, והוא סוד י"ג לשונות של תפלה, שהם כנגד י"ג תיקוני דיקנא דא"א. והנה "חינוך" הוא כנגד וחנן³⁴, ותדע שזה כח

31 פירוש זה סובב על הקטע של התפלה: "היה עם פיפיות שלוחי עמך", חזרה של מוסף.

32 ראה אדיד במרום ח"א עמ' קמ.

33 הקב"ה, הכוונה ז"א.

34 של הי"ג מרות; אל רחום וחנן.

גדול לתפלה, והוא סוד רוח חן ותחנונים (זכריה יב.ו). והענין כמו שהיה אומר רב המנונא: לבעל החוטם אני מתחנן (וזה ח"ג. קל): כי שם עובר הרוח של החוטמא, כסוד רוח עברה ותטהרם (איוב לו.בא) וזה מעביר הם"א והדינים, עד שהפה אומר סלחתי, כמוזכר באדרא רבא³⁵.
ותדע שאין תפלה זו אלא בעשרה, שהוא סוד אח"ד אח"ד, שהוא ט' והיא עשירית. ואז היא תפלה בצבור, ואז מתברר "אחד" בכח זה, והוא השליח צבור. וצריך שכל השאר יהיו מקשיבים אליו, והוא באמת סוד המלכות בכח העטרה של היסוד שמתחברים אליו הקהל בסוד חג"ת כנ"ל. ואז אומרים תפלה בלחש כנגד המלכות עצמה, והוא כנגד ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד שאומרים בחשאי. וחזרה בקול, והוא החיבור עם חג"ת בסוד אחד, שחג"ת הם קול והיא בת קול³⁶. וצריך לומר בניגון, והוא מהארת אימא המאירה לנוקבא כדי להעלותה, בסוד: מי זאת³⁷ עולה (שה"ש ג. ו). והשליח צבור צריך לכוין להוציא ידי חובה הכל, בי אפילו התפלות של היחידים אינם נשמעות אלא בכח התפלה הנאמרת בצבור.

והנה סוד "היה עם פיפיות" הוא, כי הניגון שזכרנו הוא בסוד שם אק"ק שהוא מאימא, אך מפני אלף מיני זמר שהכניסה בת פרעה לשלמה³⁸ הא' של אקיק נעלמה, ולא נשאר אלא היה, בסוד היה היה דבר ה' אל יחזקאל (יחזקאל א.ג). ולכן נאמר איך נשיר את שיר ה' על אדמת נבר (תהלים קכח, ד), כי השיר השלם בסוד אקיק אי אפשר לשיר, וזה נקרא שיר ה' מצד האלף שהיא יוי³⁹. ועתה השיר אי אפשר להעלותו אלא בסוד היה, ולכן צריך לכוין להמשיך הבח הזה מאימא עד הנוקבא שהיא פה, והיא המתפרשת בכל שלוחי הצבור. ואז עולה התיקון עד התלת רישין כנ"ל; וסודם, ה - רדל"א

35 זוהר ח"א קלג, ע"א; עיין גם אדיר כמרום ח"ב עמ' ט-יב.

36 ראה פרדס רמונים, שער ערכי הכינויים, ערך "קול".

37 זאת, רמו למלכות שעולה.

38 כמדבר רכה י, ד.

39 אלף, אפשר לכתוב אותה **א**ו עם שני יודין שעולים כנ"ו כמו שם הוי"ה.

שהיא נוקבא, י - בתרא שהוא זכר, ה - מוחא שהיא נוקבא. ועיין ענין הקדושה למעלה.

והנה כבר שמעת איך הוא [הז"א] סוד תפלה של ראש, ולכן מתעוררים חכ"ד, והוא סוד: מסוד חכמים ונבונים ומלמד רעת מבינים.

והנה השליח צבור צריך לכיין להשלים כל התיקונים הצריכים לכל הצבור. וצריך להמשיך הכח מן המלכות לומר התפלה עצמה עד שתעשה התיקון הצריך והיא עצמה יש לה להמשיך השפע מלמעלה למטה, והיא תשובת התפלה הבאה על ידה. וצריך להמשיך לו האור מן הפנים של א"א, שהם ממתקים הדינים⁴⁰ ומעבירים הם"א, וככח זה יוכל לתקן תיקונו. והנה הכרעות הם להמשיך האורות למטה ולהכניע הם"א, להמשיך הכרעות לישראל. והנה השליח צבור הוא סוד המלכות הנ"ל, אשר חג"ת סוככים אותה כנ"ל, וצריך שהקהל יהיו מתחברים בשליח, ואז כולם עולים אל המלכות שהיא פתח עינים⁴¹, והעינים התחתונים נהלים אל הפתח ההוא, ואז יש כח להמשיך השפע.

ועוד צריך לכיין להכניע הם"א להעביר הקטרוג, אבל צריך כח הקהל שיחזקוהו לזה, והוא ענין הן אל כביר לא ימאם (ע"פ איוב לו, ה), ולכן אמר: [ועמד] מספיקים אותם כחומה. וכל השאר מוכן בכתוב בפנים.

והנה יש ענין המתפלל צריך שיתן עיניו למטה ולכו למעלה (יבמות קה. ע"ב), והוא כי העינים ולב מתחברים, כי עין הוא חג"ת, והבת עין מלכות, והיא נמשכת למטה כלכ. ועל כן הם מתחברים זה בזה. ולכן צריך להמשיך העינים למלכות, שהוא כז"א, כדי שהז"א ימשיך עיניו בנוקבא, ולשפוך הלב כדי שנוקבא תעלה אל הז"א, והז"ש⁴² [והוא שכתוב] עין נושאים [לך לשמים].

40. עיין קל"ח, פתח צג-צד.

41. פרדס רימונים, ערכי הכינויים, ערך עין.

42. בכ"י כתוב וה"ע.

והנה מי שתפלתו שגורה בפיו⁴³ הוא שנמשך לו הכח ממלכות.
ולפעמים יש קטרוג, ולילי, שהיא מכשול גורמת לו שלא תהיה
שגורה בהתערכה שם, ולכן מתפללים "שלא יכשלו" וכו': "ואל
יאמר פיהם דבר שלא כרצונך". והשאר מוכן בפנים.

נימוקי המחזור

43. ע"פ ברכות לר, ע"ב; פה, רמז למלכות.

יא. אוחילה לאל

נימוקי המחזור

אוחילה הוא התיקון להמשיך הכח מא"א, אחר שהתפלל בעדו. והנה שני "אל" שכב' פאות הם מכניעי הס"א, ואח"כ משם נעשים הש"ע נהורין בפנים, ואז נמשך הכח למטה עד היסוד דז"א, שמתחבר עם המלכות לתת הכח לש"צ, וזהו: מענה לשון. והשאר מוכן ככתוב בפנים.

והנה אדנ' הוא השער⁴⁴, ונפתח ע"י הנצח, ואז מלכות עומדת בסוד פתחון פה, אך כדי שהתיקון יפעל פעולתו צריך שיקובל מן הרצון. והנה התפלות, שאינם מגלות תיקוניהם מיד, עומדות בנוקבא בסוד צור, ואח"כ כשמגיע זמן נשמעות, והוא סוד צורי וגואלי.

44. עיין אדיר במרום ח"א עמ' מב, סב.

יב. היום הרת עולם

גימקו המחזור

היום הרת עולם. דע כי כל דבר צריך ליתקן על ידי עיבור ולידה, ובעיבור נעשה הבירור עד שנתקן לגמרי, ואז נולד. והנה בריאת העולם היה בו ימים, בסוד ז' ראשונות דאצילות, שהם ז"ת [ז' תחתונות] דעתיק. ובתחלה נעשה הבירור, ואחר שנתקן בז"ת אלה אז נולד. והנה בראש השנה, שהוא היום שנברא בו אדם הראשון, האיר ענין העיבור ולכן נעשה בו הבירור גם כן. ואחר שבעה חדשים, פירוש בחדש השביעי שהוא ניסן, מאיר ענין הלידה, ועל כן אומרים היום הרת עולם.

והנה כתוב: מלך במשפט יעמיד ארץ (משלי כט, ד) כי בז"א שהוא המשפט נידונים כל הדברים להעמידם בכירור כראוי, וזהו, היום יעמיד במשפט. אמנם יש פנימיות ויש חיצונית, והחיצונית הוא הגשמיות הנקרא מעשה, והפנימיות הוא נקרא יצור⁴⁵. כי החיצונית הוא מסוד נוקבא והפנימיות מסוד הז"א, ושם הוא המשפט הזה. והנה יש הנשמה - ומצדה נקראים כנים, והגוף - נקראים עבדים. והנה הנשמה נתקנת על ידי הארת הדיקנא, וזהו כרחם אב על בנים, והגוף, נשבר הרע שבו על ידי תלית העינים⁴⁶.

45. ע"ד מה שכתוב בפיוט: "היום יעמיד כמשפט כל יצורי עולמים, אם ככנים אם בעבדים וכו'".

46. ע"ד הפיוט: "עינינו לך תליות".

עניני ראש השנה

קיצור הכוונות
עמ' קח.

היום הרת עולם, וזה כי לכל דבר יש עיבור ולידה, וגם העולם כבריאיתו היה כך - שהיה בריאתו דהיינו לידתו בכ"ה באלול. וקודם לכן היה בסוד עיבור. והנה ביום ר"ה מתגלה העיבור של העולם, וכניסן הלידה שלו, וזהו: היום הרת עולם בסוד גילוי העיבור. היום יעמיד כמשפם - בסוד הדין בו"א, אם כבנים - בסוד הנשמות, ובהם - רחמינו וכו' בסוד הארת הדיקנא. ואם כעבדים - בסוד הגופים ובהם צריך לשבור הרע, וזהו: עינינו לך תלויות. ותוציא לאור וכו' [משפמינו איום וקדוש] בסוד החסד הממתק את הדין. איום - אימא. וקדוש - כא"א, כי בהם, הדין שבו"א מתמתק.

יג. מלכויות זכרונות ושופרות

מאמר החכמה

הנה כבר בארנו, שביום זה הקדוש ברוך הוא עומד בבחינת מלך בעולמו, ואמנם בזה צריכים אנו להתחזק, כי זה כל טובנו וכל תקפנו. עוד הנה היום, יום משפט ודין, וצריך להתעורר לפניו, יתברך, שיעלה זכרוננו לפניו לטובה. ועוד ענין גדול יש ביום הזה, והוא ענין השופר שנצמיונו בו, וזה, כי סגולת השופר בתקיעתו למטה וכח שרשו למעלה היא להחזיק הטוב ולכפות הרע. ותראה שמאחר חמאו של אדם הראשון הנה נתערב הטוב ברע ונכבש תחתיו; ובזמן מתן תורה הנה יצא הטוב מתוך הרע ונתגבר ושלט, ואמנם לא הגיע עדין להיות הוא כובש את הרע תחתיו, אבל הגיע לצאת ממצאסרו ולהתחזק בעצמו, ונשאר הרע נפרד ממנו עומד בפני עצמו; אך לעתיד לבוא הנה ישלם התקון הזה, והטוב יכבוש את הרע לגמרי, ויהיה הטוב שולט לבדו. ואמנם החזק הראשון שנעשה לטוב, נעשה על ידי השופר דמתן תורה, והוא ענין "קול השופר הולך וחזק" (שמות יב, יט); והשלמת התקון לעתיד לבוא, שהטוב ינצח נצחון גמור, גם הוא יהיה על ידי השופר, והוא ענין "יתקע בשופר גדול" (ישעיה יז, ג), ולפי שתקון זה יהיה גמור מה שלא היה כמותו, נקרא - שופר גדול. ואולם נצמיונו לתקוע בשופר בראש השנה. לחזק התקון העשוי כבר במתן תורה ולהזמין העתיד לעשות לעתיד לבוא; וכן כנגד זה נסדר הפרד בתפלה, לעורר אותו כראוי. נמצאו כללי הענינים הראויים להתעורר ביום זה - שלשה, והם: מלכויות, זכרונות ושופרות, והתקון - עשרה פסוקים לכל אחד מהסדרים, כנגד עשרה מאמרות, והם הם - סוד עשר הספירות.

יד. מלכויות

נימוקי המחזור

מלכויות, להחזיק ממשלת מלכות שמים על כל העולם. ובכר מלכותו כבל משלה, אבל צריך שיבגס המלך בממשלה, ומיד נשאת השכינה על כל העולם. וזהו יְקֹקֶה, ה' ימלוך. שְׁבָא, גבורה, ממשלה ביראה. חוֹלָם, תפארת עולה עד א"ס, הכל נקשר בא"א. קמין, בתר מלכות.

לא הביט און ביעקב (במדבר כו. כא), תבוין יְקֹקֶה, ותבוין שם"מ שלט בסוד עבד כי ימלוך (משלי ל. כב), ועתה צריך להעביר מלכותו מישראל, וצריך להשים מלכות הקדושה על ישראל, בסוד שום תשים עליך מלך (דברים ז. ט). וזהו לא הביט און, בסוד ס"מ ולי', אלא ה' אלקיו עמו, ואז ותרועת מלך בו, ויושם עליהם למלך. ותבוין לעשותו מלך על ששים רבוא בשני סגולין⁴⁷, בסוד והייתם לי סגולה (שמות יט. ה), והם סגולתא-במוחין, סגול-למטה.

ויהי בישורון וכו' (דברים לג. ה). זה סוד אשירה לה' כי גאה גאה (שמות טו. א), שנהירו דעתיקא כשמתגלה למטה נמשך בסוד אז⁴⁸, והוא ארבע פעמים אז, והיינו נהירו דעתיקא דרך הז"ת, והוא מאספם. וז' כורתי ברית עומדים בסוד ז' תחתונות, ונהירו דע"ק מאספם.

וזהו בהתאסף ראשי עם, ואז כי גאה גאה. וזהו קמין של און, ד' קמצין [של שם יְהוָה] ס"ד, ח"פ [ח' פעמים] אז, כי ז' הנהגת המלכות בסוד כת שבע, א' נהירו דע"ק, מחבר בחיבור א' ומחבר

47. שני סגולין . . . כל ניקוד עולה לעשר, סה"כ ששים.

48. עין זוהר ח"ב נד, ע"א.

יאקקייקק יאקדונקי, ומתפרש כך גהירו דעתיקא...⁴⁹ ג' בקוק ד' באדנ' וכן באקיק, והם ס"ד מתפרשים בד' מחנות.

כי לה' המלוכה (תהלים כב, כט), הקשר בתפארת בסוד ישראל, ואח"כ ביסוד לקשר גם אומות העולם, בסוד אנודה אחת. ולכן יהיה בסוד תפארת ויסוד.

ה' מלך [גאות לבש, לבש ה'] (תהלים צג, א), בסוד הלבושים שמהם הנשמות. וב"פ לבש, בסוד עלמין דאתכסיין ועלמין דאתנליין.

שאו שערים ראשיכם וכו' [ויבוא מלך הכבוד] (תהלים כד, ז), הוא סוד הכבוד של השם, שם כל ההנהגה. ונקרא כבוד מלכותו, ושורה בבית המקדש בסוד ה' של השם. ונגד זה ה"פ מלך הכבוד⁵⁰, ותלוי בשם, ניקוד צבאות [יהוה] שהוא אות בצבא שלו⁵¹.

כה אמר ה' וכו' [אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהים] (ישעיה מד, י). הוא תיקון האמצע, בסוד הראש והסוף⁵², ותיקונו בסוד הגאולה.

ועלו מושיעים וכו' [לשפוט את הר עשיו והיתה לה' המלוכה] (עזריה א, כא). להברית מלכות הרשעה ולהנקם ממנה, בסוד ז' רועים, ניצוצין דאלקים⁵³, ושמונה נסיכי אדם (ע"פ מיכה ה, ד), בסוד ד' צירי מאימא⁵⁴ שבהם: וייצר ה' אלקים את האדם (בראשית ב, ז), כלל דר"ן [דוכרא ונוקבא], וזהו נסיכי אדם, ומחברים יאקדונקי.

49. כאן חסרה מלה, ואינה ברורה ככ"ו.

50. כמזמור זה הוזכר ה' פעמים "מלך הכבוד".

51. ע"פ חגיגה מז, ע"א.

52. עיין על החיבור של הרישא וסופא, אדיר כמרום ח"ב עמ' סה-סו, ושם מפרש שבשעה שמתחברים הראש והסוף מתבטל האמצע (דהיינו הזמן) ומגיעים לנצחיות. החיבור של רישא וסיפא "כהשוואה" יעשה רק כאלף השמיני; עיין סוד היחוד, גנוי רמח"ל עמ' רסד-רסה.

53. בשם אַלְקִים, ישנם שבע נקודות.

54. ד' צירי, סה"כ ח' נקודות, וכך נקד המחבר: "והיתה לַיהוָה המלוכה".

והיה ה' למלך (זכריה יד. ט), תיקון כל ד' אותיות השם ב"ה. והתקנם זה עם זה בסוד דוכרא ונוקבא, ובסוד חסד ודין. והו שְׁבָא בזכרים, סגול בנקבות, כלולים זה מזה [יְהוָה]. שמע ישראל, כללות כל הכינויים בשם ב"ה, ועולה ביחוד עד א"ס. והו יקוק, כל אות נקוד חולם חירק שורק [יְהוָה יְהוָה].

מלכויות (המשך) 55

ויהי בישורון מלך [בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל] (דברים לג. ה). להחזיר המלוכה לישראל מצד א"א, בסוד משה שנעשה משיח.

נימוקי המחזור

יפה נוף [משוש כל הארץ הר ציון ירכתי צפון קרית מלך רב] (תהלים מח.ג), הוא יסוד נוקבא, והניקוד צדק צדק, [אֲדַנְיָ]. בסוד י"ב שבמים, שהם שערי צדק, והם י"ב שערים שבו.

וחפרה הלכנה [ובושה החמה כי מלך ה' צבאות] (ישעיה כד. כ). היינו כי עתה יש חמה בישא ולכנה בישא, ושולמים ה' רבתא וזעירתא, אך אלה לא ישלמו עוד, אלא הכבוד העליון ישלום, ומכוננו למטה ירושלים, והיא תהיה השולמת, והשם צבאות שכחו לפעולה זאת.

תביאמו [ותמעמו בהר נחלתך, מכון לשבתך פעלת ה'. מקדש ה' כוננו ידך. ה' ימלוך לעולם ועד] (שמות מז. ז), כי שם הוא המקום של הזיווג בעולם הזה, והשכינה בסודה יש בה"מ בית

55. מתוך מוסף ליום שני של ר"ה.

רבי משה חיים לוצאטור

נימוקי המחזור
המקדש], ואח"כ אבא אליך וברכתך (שמות ב, כא). וישראל נטועים
בבה"מ, בא המלך המתחבר עמה ונוטל הממשלה והשכינה
מתעלת. ושם יק, בו הם נטועים בסוד אבות ושכטים.

טו. זכרונות

גימטריה המחזור

זכירה, סודה התעוררות האורות מחדש, לנגד מי שהיה לו העלם מצד הם"א. ותלוי בהתעוררות התרין מזליק⁵⁶, ולכן סודו זכור, ע"ב קס"א⁵⁷.

ויזכור אלקים את נח (בראשית ח, א), שהוא היה שקיים הבריות בכחינת התיבה בזמן שליטת הם"א והצילם, ואח"כ בכחו יצא להם התיקון, וירד הרוח אח"כ וכו', וישוכו המים (שם).

וישמע אלקים את נאקתם [ויזכור אלקים את כריתו את אברהם את יצחק ואת יעקב] (שמות כ, כד). תיקון היסוד על ידי האבות, בסוד שדי.

וזכרתי את כריתי יעקב וכו' (ויקרא כו, מב), בסוד גילוי הגאולה על ידי היסוד⁵⁸. יגל וכו' [פזק]: יגלה פדיון זרע קדושים. (תיקוני זוהר חדש, פ"ד, ע"ב)

זכר [עשה לנפלאותיו] (תהלים קיא, ד). בצדיק, בסוד תרין עטרין שלו, וברכות לראש צדיק (משלי י, ו), וזהו ניקוד צבאות [יְהוָה].

ויזכור להם כריתו (תהלים קו, מה), מיתוק כל הגבורות בחסדים ונחמה על כל הצער.

הלוך וקראת [באזני ירושלים] (ירמיה כ, ב), תיקון המשכן שנתקן אפילו במקום שליטת הקליפות.

56. מול נוצר ונקה, עיין קלח פתח קיא.

57. שם ע"ב: יוד הי ויו הי (72) ומילוי אהיה כוידין: אלף הי יוד הי, סה"כ קס"א.

קס"א ועוד ע"ב הוא רל"ג כמנין זכור; עיין מ' הגאולה עמ' יא.

58. עיין סוד הזכירה, מ' הגאולה עמ' יב והלאה.

וזכרתי [את בריתי] אותך [כימי נעורייך] (יחזקאל טו, ס), ימי הנעורים הם בחינת התיקונים שקבלה הנוקבא מאימא לבנינה בלא פגם וכאים משם אקיק.

הבן יקיר לי [אפרים] (ירמיה לא, יט), כסוד בכור שור בשם אבנית"ן.

וזכרתי להם וכו' [ברית ראשונים] (ויקרא טו, מה), מצד או"א, בכח הדיקנא ששכרה הם"א בראשונה, וכן תשכור כאחרונה.

אתה זוכר - הוא סדר הדין. והנה הדין נעשה כהשקפה על כל העבר, ההנהגה והעתיד. והוא "אתה זוכר מעשה עולם" - והוא העבר. והנה "מעשה עולם" רומז על הגופניים, "יצורי קדם" על הרוחניים. והנה יש דברים שמצד שרשם הם נגלות ומשתרשים כסוד הה"א התחתונה של השם, ובנגדם - "מעשה עולם ויצורי קדם"; ודברים שהם נסתרות ומשתרשים בה"א העליונה, והיינו - "לפניך נגלו כל תעלומות והמון נסתרות שמכראשית". אתה זוכר את כל המפעל" - ההנהגה, "מפעל" לגופניים, "יצור" לרוחניים. "הכל גלוי וצפוי לפניך" - העתיד. "כי תביא חק וזכרון" - הוא כח הדין השולט כיום ראש השנה, "להפקד כל רוח" - נשמות בני האדם, "ונפש" - כל שאר הנפשות שככעלי חיים והצומחים, "להזכר מעשים רבים" - הגופים כלם, "והמון נסתרות" - הנשמות שחויץ לגוף, "זה היום תחלת מעשיך" - שכיום זה מתחילה התחדשות כל הבריאה; "ועל המדינות" - הוא הדין שעל הכללים, "ובריות" - הדין שעל הפרטים, "מעשה איש" - מה שמצד הבחירה, "ופקודתו" - מה שמצד הנגזר עליו, וכל זה בנגלות, "ועלילות מצעדי גבר" - כנסתרות, "מחשבות אדם" - המחשבות בנגלות, "ויצרי מעללי איש" - כנסתרות, "וגם את נח" - זוהי ראשית שניה שהיתה לעולם, שהרי מה שנתן לו באדם הראשון נתמימט ונמחה בדור המבול מפני רוב המומאה ששלמה בעולם, ואחר כן חזר ונתחדש בכח שלא ימוט עוד.

מז. שופרות

נימוקי המחזור

ויהי ביום השלישי [בהיות הבוקר ויהי קולות וברקים וענן כבד על ההר וקול שופר חזק מאוד, ויחדר כל העם אשר במחנה] (שמות י"ג, מז) [השלישי] התפארת, ובקר- הוא חסד, וכך נקשרו בסוד מימינו אש דת למו (דברים ל"ג, ב). וקולות הם מצד או"א, ע"ב ס"ג, והם בסוד חפארת. וברקים, הם כחות של גבורה המקדימים לגרש כל רע, וענן, השכינה בסוד העליה. כבד, בשם יקוק המתחבר בה. ההר, יסוד אימא שבו היה הגילוי. וקול שופר מצד הדיקנא. ויחדר, בכח גבורה. במחנה, השכינה. מחנה, מקום המכיל את ישראל.

ויהי קול השופר... [משה ידבר והאלקים יעננו בקול] (שמות י"ג, י"ג). הוא התלכשות הקול כמשה, יורד בסוד ג' יק ונעשה מ"ה, ומוציא ק' קולות לכל צד, הרי משה. ואז נראה האש דאלקים להעביר הרע, בסוד אש דת למו.

וכל העם [רואים את הקולות... ויעמדו מרחוק] (שמות כ, מז). זהו בהתפשטות בישראל. והוצרכו להתרחק כדי לקבל במקומם.

עלה אלקים (תהלים מז, ו). הגבורות מתאחזות ועולות עד הדיקנא וח"ם [וחכמה סתימאה], ושם נכפה הרע, והד' אותיות נתקנות כולם ע"י קול שופר בתשר"ת, שנכלל אלקים ביקוק ונבדל מן אלקים אחרים. ועוד הוא תיקון המוחין בסוד השם יקוק.

בחצוצרות [וקול שופר] (תהלים צח, ו). הם הב' נוק'. וקול שופר תפארת. והכל סוד הוה, וקשר הכל כתפארת, תרועה. המלך ה', ז"א ואימא עליו.

תקעו בחדש (תהלים פ"א, ד), התעוררות השופר בבחינת ראש השנה. חודש, שכינה המתחדשת בבנינה ונכסית מן הקליפות, שמתעלמת למעלה ונתקן התיקון הצריך.

כל יושבי תבל וכו' (ישעיה יח, ג), זהו סוף תיקון השופר שיהיה לעתיד לבוא. וצריך לבחון בשמות של השופר של עתה.

מאמר החכמה

אתה נגלית - הוא סדר הגלוי שנתגלה כמתן תורה. והנה הענין הוא הלבוש, שבו מתלבש האור העליון לגלות למטה. ואמנם תחלה השיגו הקול הנבואי נמשך מרום כל המדרגות, והוא מה שאמר הכתוב (דברים ד, יב): "ותמונה אינכם ראים זולתי קול", והוא - "מן השמים השמעתם קולך"; אחר כך נגלה כתמונות נבואיות על ידי לבושים, נקראים "עֲרֵפֶל טהור". והנה רעש העולם, ועל ידי זה יצאה ממנו הוזהמא שנשאבה בו מחטאו של אדם הראשון, והנה שמעו הרכרות, ובהן נבללה התורה כולה ונקשרה בהן, והכל מתוך האש, והוא כח הדין העליון הקדוש, המטהר מכל טומאה והמעביר כל הרע, וכבחינה זו הקולות והברקים, ועל הכל קול השופר, שסנוולתו הגברת הטוב והכפית הרע, כמו שזכרנו למעלה, והוא - "בקולות וברקים עליהם נגלית ובקול שופר עליהם הופעת". אחר כן מתפללים על השופר הגדול שיהיה לעתיד לבוא, והוא - "תקע בשופר גדול לחרותנו".

יז. ענין השופר

אך ענין השופר בראש השנה הוא, כי הנה ביום זה הקב"ה הן את כל העולם כולו ומחדש כל המציאות בבחינת הסיבוב החדש, דהיינו השנה החדשה, והנה נסדרים הסנהדראות ונערך הדין על כל היצור, כפי סדרי הדין העליון, ובמ"ש בחלק ב', והקטיגור מזדמן לקטרג כפי עונותיהם של בני האדם. והנה צונו הקב"ה לתקוע בשופר, והכונה בו, להמשיך ההנהגה ברחמים ולא בתוקף הדין, ולערבב הקטיגור שלא יקטרג. והנה כבר ביארנו בחלק ב', שכמו שאין מדת הדין נותנת שגיגע טוב לבני האדם אם לא יזכו לו, כן מחוק המשפט עצמו הוא, במעשים מן המעשים שיעשו בני האדם, בהגמלם הגמול הראוי להם לפי ענינם, שינוהג עמהם בכלל דינם ברחמים ובחמלה, ולא ידוקק עליהם בדקדוק גמור. ובענין מ"ש ז"ל: כל המעביר על מדותיו מעבירים לו על כל פשעיו. בי הרי זה מדה כנגד מדה, כמו שהוא מיותר, כך יותרו לו, ונמצא שמתנהגים עמו ברחמים, וזה עצמו מדת משפט. ואמנם לא המעשה הזה לבד יגמל על דרך זה, אבל כל מעשה שתגזור החכמה העליונה עליו היותו ראוי ליגמל כך, יגמל כך. ומכלל זה מצוה זו של תקיעת שופר שנצטוו בה ישראל להיות ממשיכים עליהם ההנהגה ברחמים, ובשישמרו אותה בראוי, זה יהיה הפרי שילקטו ממנה. ואמנם פרט הענין, היחס אשר לתקיעת השופר עם המשכת הרחמים, תלוי בשרשי ההנהגה ויסודותיה כפי הדברים האמיתים שלה. והכונה בזה באמת, לעורר אבות העולם להתחזק בזכותם, לעורר את הרחמים, ולפייס מדת הדין, ולהגביר הטוב על הרע ולכפות כחות הרע. וליטול הכח מהמקטרגים. ולהתכוין, שישתמש האדון ב"ה מרוממותו להנהיג בשליטת יחודו ולעבור על

דרך ה'

רבי משה חיים לוצאטו

פשע. וכל זה על ידי מצווה זאת כשיתחבר עמה תשובתם של ישראל
כראוי. ופרטי בל ענין זה, כפי פרטי התיקון בדרכיו.

יח. תפלה לתוקע

מתוך כ"י מנמוכה 101

רבוגו של עולם כניך שמו פניהם לנגדך ובטחו על רוכ חסדיך הרכים ושמוני שליח לתקוע שופר לפניך כדי שתזכור להם זכות אאע"ה [אברהם אבינו עליו השלום] ותפלתו שהתפלל לפניך כהר המוריה וזכות יצחק ועקדתו שנעקד ע"ג [על גבי] המזבח וזכות יעקב אבינו ע"ה ותמותו שהלך כאמת וכלכב שלם ותעמוד מכסא דין ותשב על כסא רחמים כמו שאומר הכתוב: עלה אלקים כתרועה ה' כקול שופר (תהלים מו, ו). ואני יודע כעצמי שאיני כדאי לבקש רחמים על עצמי וכ"ש [וכל שכן] ללמד סניגוריא על כניך וכ"ש [וכל שכן] שאיני יודע לכיין כתקיעות כראוי אבל כמחתי כרחמיך הרכים וידעתי כי לא תביט כחמאתי כי לתקן שלחוני ולא לעוות.

יהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו שיכבשו רחמיך את כעסך ויגולו רחמיך על מדותיך ותרחם על כניך ותהפוך להם על ידי התקיעות מידת הדין למידת הרחמים ותזכור להם זכות שלשה אבות ויהיו היום חקוקים ככסאך כסדר תולדתם: אברהם בראש, יעקב כנגדו, יצחק כנתיים. ואל יעכב לפניך שום חמא ועיון והרהור רע ותכנס להם לפני משורת הדין. ותרצני ותרחם עלי כתוך עמיך ישראל כרחמיך הרכים. יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יהוה צורי וגואלי. ויהי נועם [אדני אלהינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו].

ויאמר ה' אל השמן יגער - אכגית"ן, ויגער ה' כך הבוחר בירושלים הלא זה אוד מוצל מאש (זכריה ב, ב).
לדוד אליך ה' נפשי אשא - כל המזמור כ"ה.
לעולם ה' דברך נצב בשמים.

יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי, אלהי השמים (ז"א) ואלהי הארץ, אלהי אברהם (חכמה) אלהי יצחק (בינה) ואלהי יעקב (דעת), האל הגדול (חסד) הגבור (גבורה) והנורא (תפארת) שתשלח לי מלאכים (הקדושים) והטהורים (נאמנים) משרתים הנאמנים בשליחותם והחפצים ורוצים לזכות את ישראל, את המלאך הגדול פצפיה הממונה להוציא זכויותיהם של ישראל בעת שעמך ישראל תוקעים בשופר, ואת המלאך הגדול תשב"ש הממונה להשמיע זכויותיהם של ישראל ולהבעית השמן בתקיעותם. ואת (השרים) המלאכים הגדולים הממונים על השופר אנקתם פסתם (אלה הב' שמות בג' תקיעה) ומלאכים הגדולים הדרניאל וסנדלפון הממונים על התקיעות המעלים את תקיעותינו לפני כסא כבודך ואת המלאך שמיאל (גי' תרועה) הממונה על התרועה ואת המלאך פרסמא (צ"ל תרסמאל) הממונה על קשרק (תשר"ת) להזיחם מזומונים בשליחותם להעלות תקיעותינו לפני הפרוכת ולפני כסא כבודך (ותכנס להם לפני משורת הדין ותתנהג עם בניך במידת רחמים ותעלה תקיעותינו לפני כסא כבודך) והמלא על עמך רחמים והסתכל באפרו של יצחק אבינו הצבור על גבי המזבח ותתנהג עם בניך במידת הרחמים ותכנס לפני משורת הדין. וזכור היום עקדת יצחק לזרעו ישראל כי אתה אל מלך נאמן הברית, ברוך זוכר הברית. מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה.

ואח"כ יאמר את הפסוקים:

קולי שמעת וכו'.

י"ט. סדר תשליך

ענין מנהג אמירת פסוק "מי אל כמוך נשא עון ועבר על פשע" (מיכה ז, יח) ביום ראש השנה על הנהר הוא, כי הנה בראש השנה מחדש הארון, ברוך הוא, מציאות כל הנמצאים ומתכוון לקבוע המזב שבהם שישאר לנצח, ולדחות הרע שבהם, עד שתטהר הבריאה ממנו ותהיה ראויה לאור כאור פניו לנצח נצחים. והנה ברחמיו, יתברך, נושא העונות ועובר על הפשעים, כפי מה שאפשר לפי נימוס צדקתו, למי שזוכה לה, וכל הרע שנתגבר בבריאה דוחה אותו ומעבירו מן המציאות, וענין זה נכלל בפסוקים אלה: "מי אל כמוך - ותשליך במצלות ים כל חמאתם". ואמנם בהיות שמן הראוי תמיד להשתמש מדברי העולם הזה לעניני ההלול לפניו, יתברך, כפי מה שנרמז מסתרי חכמתו, יתברך, בצורות הנמצאים האלה ותקותיהם. על כן הולכים אל המים, שמראים בצורתם ענין השתקעות השוקעים בהם, ומראים על רז מרזי הנהגתו, יתברך, שמשקע ומעביר הרע מבריותיו, באופן שלא ישאר מומנו רושם כלל. וכמו שמבאר הנביא בעצמו בדבריו: "ותשליך במצלות ים כל חמאתם".

עניני יום הכיפורים

"ענין יום הכיפורים הוא, שהנה הכין האדון ב"ה לישראל יום אחד, שבו תהיה התשובה קלה להתקבל, והעונות קרובים לימחות, דהיינו לתקן כל הקלקולים שנעשו על ידיהם, ולהשיב השבים אל מודריגת הקדושה והקורבה אליו יתברך, שנתרחקו ממנו על ידי חטאתיהם. והנה ביום זה מאיר אור שבכחו נשלם כל זה הענין. ואמנם הוא אור שלקבל אותו צריך שישמרו ישראל מה שנצטוו ליום זה, ובפרט ענין העינוי, שעליה מתנתקים מן הגופניות ניתוק גדול, ומתעלים במקצת אל בחינת המלאכים. ושאר כל פרטי הדברים, כפי פרטי התיקון".

דרך ה', ח"ד, פ"ח, ס"ה.

"ענין יום הכיפורים הוא, שנוקבא עולה לאימא להיות בנינה נשלם, ואור אימא מתגלה ביום זה הרבה, ולכן הוא יום לתשובה ולכפרת עונות שנמשכת מאימא".

נימוקי המחזור

א. כל נדרי

נימוקי המחזור

ענין כל נדרי, הנה הנודר נודר בחיי המלך: שהם המוחין מאימא ובחטא הנדרים נפגם זה הדבר, ואז אין אימא יכולה להאיר בו"א, ולכן צריך להתיר הנדרים האלה כדי שתוכל אימא להאיר בו. והתרה זאת על ידי א"א, שהוא יחיד מומחה (נדרים עח, ע"ב) וגם בכח הג' רישון שבז'. ואח"כ אומרים, [ונסלח לכל עדת בני ישראל ולגר הגר בתוכם כי לכל העם בשגגה] (במדבר טו, כו), שכיון שהותרו הנדרים, אימא מאירה בו"א ובאה הסליחה ממנה. וגם בברכת שהחיינו צריך לכוין בהארת אימא.

בליל כיפור נוקבא עולה בראש התבונה, ולכן מתעטפים בציצית. והנה עד מנחה, העליות הם לנוקבא, אלא שהמוחין מתחדשים אפילו בו"א, לפי בחינת עלית נוקבא.

כפורים, סודו כפור, כ"ו פר, למתק הפר בהויה. וזאת ההויה נעשית פר, בסוד ורב חסד למתק מנצפ"ך³. והנה יקוק עצמה כ"ו, ומתפשט לעשרה, הכל רפ"ו. והוא רב חסד עם ו' אותיות, והם ו' אותיות מילוי הויה, ומילוי הוא כמנין אלפים⁴, שהוא סוד ה' אותיות מנצפך הנמתקים, והיינו מי דאלקים, ג' שערי בינה, ה' אותיות הנ"ל⁵.

1. עיין ספרי במדבר קג.
2. ג' מוחין יש בא"א: גולגולתא (כתר), חכמא סתימאה (חכמה), אירא דביא (דעת).
3. מנצפ"ך הם ה' גבורות, בני' 280 כמו פ"ד וכמו רב חסד שהוא סוד ה' חסדים, פרי עץ חיים, שער הסליחות, פ"ח.
4. מילוי הויה יוד הא ואו הא, 6 אותיות הם של המילוי, ומילוי גימטריא אלפים (86)
5. עיין קיצור הכוונת עמ' קג-קד.

ב. מחול לעונותינו

נימוקי המחזור

ענין מחול לעונותינו⁶. דע כי העבירות פוגמות בספירות, ומיד נרשם הענין במלכות שהיא הספר, כי הכל לפי בחינתה שהיא מנהגת התחתונים. ואז ס"מ ונוקביה עומדים לקטרג שם, בסוד: סכותה בענין לך מעבור תפלה (איכה ג. מד), שהיא שפחה כי תירש גבירתה (משל' ל. כג), ועבים סתר לו (איזכ כב. ד), לזכר. וכנגד זה יש עב וענין דמתן תורה, כי אימא נמשכים ממנה ג' בחינות, א' כנגד הנשמה מצד עצמה, והוא ערפל, שנקרא ערפלי מוהר, וכנגד הנפש ורוח העב והענין; וזה עומד למחות מן הספר העב וענין דס"א.

והנה בתחלה נתקנות המדרגות הנפגמות, ואז נמחה מן הספר הרושם, ונקרא מיד האיש ההוא בעל תשובה, והוא קדוש, וזהו: לפני ה' תמהרו (ויקרא מז. ל). אף על פי שלפעמים צריכים עוד יסורין למרק החטאים, אבל מיד נאמר: שובה אלי כי גאלתיך (ישעיה מד. כב), מן הס"א.

והנה כשהיה הענין נרשם בספר, כן הרוח העושה הרשמים בפנים היה מרשים העבירות, ועל האיש ההוא היתה שורה הס"א וכיון שנסתלק מן הספר, מסתלקים הרשמים מן האדם. וזהו מחול לעונותינו, כי מחילה סליחה וכפרה הוא למעלה כנגד נר"ן, ולמחול בו את כל עוונותינו - הוא למטה ברשמי הרוח.

6. ענין מחול לעונותינו נעתק ע"י תלמידי הרמח"ל בקיצור הכוונות עמ' קז.

7. בקיצור הכוונות כתוב הענין.

ג. וידוי

נימוקי המחזור

ענין הוידוי⁸ הוא, שאימא מתפשטת בז"א בכח התשובה, ומלבשת כל מדריגה שנפגמה בחטאים והקטרוג מסתלק משם, והיא נוטלת כל הפגמים בעצמה ושם הם מתבטלים באורה, וכל העוונות שמתוודים⁹, ניטלים ממנה ומתבטלים בה. וביום הכיפורים אימא שולמת, ולבן אומרים וידוי בה' תפלות, לתקן פגמי כל הנשמות בסוד ה' פרצופים.

ועיקר הוידוי הוא בשם ב"ן, שהוא בנוקבא, וכן וידוי עולה ל"ו אותיות דמילוי המילוי דב"ן¹⁰. והנה כנגד ט' אותיות דב"ן, יוד קק וו קק, יש ט' וידוים, ב' בד' תפלות, דהיינו אשמנו, ועל חטא, אבל בנעילה לא יש אלא וידוי אחד הרי ט'. אך בסדר העבודה יש ג' וידוים כנגד ע"ב ס"ג מ"ה, והם בכלל, וכנגד ב"ן יש כפרט, כי הוא העיקרי בזה. ועוד סוד ט' וידוים אלה הוא סוד ט' אותיות דיקוק אלקים, ודנעילה כנגד המ' דאלקים, ואז נשלמו להתחבר, ולבן אומרים ה' הוא האלקים, ועיין שם בסוף נעילה. והנה צריך לבוין ככל וידוי אות אחת משם ב"ן ואות א' משילוב יקוק אלקים.

והנה וידוי אשמנו הוא בסוד הב"ב אותיות עצמם, אך וידוי על חטא הוא כאיברים ששם תלוים החטאים ההם. והנה בהיות תיקון זה של הוידוי להעלות החטאים לאימא להתבטל שם, צריך זהירות

8. ענין הוידוי נעתק בקצור הכוונות עמ' ק"ח.

9. בקצור, המחבר מוסיף "שמתוודים ושבים בתשובה".

10. שם הויה = 4 אותיות.

מילוי דב"ן = יוד הו הו הו = 9 אותיות.

מילוי דמילוי = יוד ויו דלת הו הו ויו הו הו = 23, סה"כ ל"ו אותיות כמין וידוי.

רבי משה חיים לוצאטור

גדול. כי אם נעשה בתשובה, הוא תיקון גדול, ואם לאו הוא קלקול
גדול, בסוד זבח רשעים תועבה (משלי כא, כז), ולכן אומרים: ואל
תתעלם מתחנתנו.

ד. סדר העבודה

נימוקי המחזור

ענין עבודת יום הכיפורים, דע כי ענין הקרבנות ככלל, הוא תיקון כשרש הנבראים, לפי העליות, כי ענין העליות שאנו עושים עתה בתפלות היה נעשה מאיליו. והקרבת היה תיקון יותר פרטי, כי יותר פרטי שהוא ההתעוררות, יותר חזקה היא ההשפעה הנשפעת בכחה¹¹.

והענין כי כל הנבראים עיקרם או נשמות או מלאכים, ושניהם נכנסים בקרבן, כי הבהמה היא סוד המלאכים, והאדם הם הנשמות. ולפי האורות המאירים כך עושים עבודה זו, ואז נמשך כח גדול לנבראים, ואז מתעוררים המאורות לפי חילוק ד' החיות, וכל שאר חילוקי המאורות העומדים לבחינת עלית הנבראים אל השרש לקבל. והפרט אין לו תכלית, כי יש המאורות המתרכבים בכמה הרכבות לפי ענינים אלה להעלות לקבל להשפיע, וכמה תנועות מתנועעים בענינים אלה, והם מתנועעים בכח הקרבן.

והנה בכל יום שיש מוסף הוא שכיון שיש עליה הנה יתחדשו תנועות אלה בבחינת העליה, וזהו ענין קרבן המוסף. והנה המוסף הוא ז' כבשים, כי מוסף הוא בסוד היסוד המאיר בתוספת הארה,

11. סוד הקרבנות שמפרש לנו כאן רבינו הרמח"ל הוא אחד מהחידושים הנפלאים הנובעים מתורתו. הרמח"ל פירש סוד הקרבן בשתי מקומות: א- בקצור הכוונות עמ' קסב-קסג; ב- באריך כמרום ח"כ עמ' סט-עא.

לדעת רבינו כל הכוונות של התפילה שגילה האר"י הקדוש הם זוגים באצילות ואינם עיקר הכונה, היות שבאצילות הכל אלקות ואין שייך פגם או פירוד אבל "עיקר הכונה לקרב הנפרדים לשרש", דהיינו זוג כ"ע עם אצילות, תיקון זה נעשה ע"י הקרבן שסודו "לקרב התחתונים לשרש", ואז מתגלה יחודו. נראה לענ"ד שכאן מתגלה הלכה למעשה היסוד והחידוש הנורא שגילה רבינו הרמח"ל.

ומצדו הז"ת הם ז' בכשים תמימים, וכאמת שזה נמשך מהתחברו עם העטרה, שאז הוא אות ז'. ויש פר איל, ושעיר בסוד חב"ד המתגלים בתוספת הארה. והשעיר הוא לחמאת, כי כהיותו בסוד דעת שם צריך להרחיק הם"א.

אמנם ביום הכיפורים יש עוד ענין אחר פרטי, והוא גילוי הפנימיות דאימא, ואז הוא זמן מהרת המקדש, כי כאמת גילוי בזה לא נמצא בכל ימות השנה, אך זה הגילוי איננו כי אם באימא לברה, וזהו ענין הקמרת הפנימי שבקודש קודשים. וזה כי מזבח החיצון הוא בנוקבא, מזבח הפנימי באימא, אך קודש קודשים הוא הפנימיות של אימא, ושם הוא התיקון ביום הכיפורים. ובסוד תיקון זה נכנסים גם אבא וגם ז"א, אך הגילוי הוא באימא כנ"ל, וסוד הגילוי הזה הוא הקמרת כנ"ל. והחיצוניות שלו הוא איל הכהן הגדול, ואבא הוא סוד הפר, וז"א סוד השעיר, והוא שעיר הנעשה בפנים שנגרל עליו עם השעיר לעזאזל, והוא סוד [עשיו] כי היו ידיו שעירות (ע"פ בראשית כו. כג.). והוא כי הטוב שבעשו נבלל כיעקב, והוא סוד אנכי עשו בכורך (שם. כו. י"ג), והרע שביעקב ניתן לעשו, והוא סוד ונשא השעיר וכו' (ויקרא מז. כב), ובל זה הענין מתעורר ביום הכיפורים.

והנה אלה הם ראשי התיקונים של בחינת מהרת המאורות מן הפגמים, והרכבות גדולות נעשות לפי ענין זה. ובסוד זה הם העשרה היות עם נקודותיהם, שהם המאורות האלה הנרכבים¹².

וסדר העבודות, בתחלה פר, והוא אבא, וסודו ורב חסד, ובידוי ממשך למטה הפגם למערב ששם אלקים אחרים. ואח"כ שעיר שהוא הז"א, והנה מיד שנתעוררו אלה הב', א' למעלה וא' מלמטה, לתקן אימא, אז אימא מתעוררת בסוד הקמרת הפנימי, ושם נעשה זיווג בסוד שם יד, והוא עת רצון. ואח"כ נעשה ההזאות בסוד הזיווג, והכל בסוד דם, בסוד הגבורה. והדם נזרק שמונה הזאות בין הבדים,

12. כאן הוא רומז לעשר היות המשולבים בתוך תפילת כהן גדול: "וכך היה אומר אנא השם [יהוה] חמאתי, עייתי, ... אנא בשם [יהוה] כפר נא לחמאים וכו'.

בסוד: בין שדי ילין (שה"ש א, יג), והם, א' למעלה בסוד אימא זו' למטה בסוד ז"ת.

והנה יש ההזאות של הפר והם מאבא, ושל שעיר והם מז"א העולה. והסוד, כי כמו שאימא ונוקבא הם ביחד כך אבא וז"א. והנה יש הפנימיות, והוא קודש קודשים והוא סוד הגשמה, והיכל הוא סוד הגוף, ויש הצלם והוא הפרכת. ובתחלה נעשות ההזאות בקודש הקודשים, וכן בפרכת שהוא הצלם, ואח"כ מתערבים לצאת בגוף, והוא היכל, ושם ניתן ד' על ד' קרנותיו, בסוד תיקון עצמו, ושבע להתפשט למטה. וסוד שעיר, תקן¹³, והסוד ב' מנצפך ועשר אותיות¹⁴, ויש מיתוק הי' חסדים, שלא יתגברו הדינים הרבה. ויש אילו בסוד הבינה, והוא איל, מ"א דאקיק¹⁵, אבל הוא טפל, כי הקטרת הפנימיות המתגלה, הוא השולט.

ותרע שהכהן הדיוט הולך בבגדי לבן בסוד ד' אותיות דיקוק, וכהן גדול בשמונה בגדים בסוד בגדי זהב, כי הוא אבא ומתקן ברתא, ומחזיק היחוד ולכן במקום שהוא כשאר הימים נעשה בבגדי זהב, אבל מה שהוא בפרטיות היום, שז"א לברו ורחל לברא, אין יש אלא בגדי לבן.

ענין ההזאות בסדר העבודה

ענין אחת, אחת ואחת הוא, כי הנה כל מה שגורמים החטאים הוא שאור שבע התחתונות שבספירות יחשך, ועל ידי זה יתגברו, תם וחלילה, החיצוניים כפי שעור החשך ההוא ופרטו. ואמנם תקן כל זה הוא על ידי שתאיר הבינה על

13. תקן בגימטריה 580 העולה אותו תשבון של שעיר.

14. ב' מנצפך (ה' נבורות) עולים 560 + 10 אותיות (של מנצפך) + 10 חסדים הממתקים סה"כ 580.

15. איל בגימ' מ"א, והם מ"א אותיות של אהי"ה בסוד פשוט, ומלא, ומלא דמלא שלו.

רבי משה חיים לוצאטו

מאמר החכמה

כל אחת משבע הספירות אלה, ועל ידי זה חוזר אורן ומתגבר, והחיצוניים נכנעים ונשברים. והנה על כן באה ההזאה הראשונה לעורר אור הבינה, והיינו - "אתת". אחר כן חוזר ומוזה שבע הזאות כלפי מטה להאיר שבע ספירות התחתונות, וכדי להמשיך על כל אחת מהן כח הבינה חוזר ומוכירה על כל אחת מהן, והיינו - "אחת ואחת", "אחת ושתיים", פרוש: אחת שהזיתי למעלה - והיא לבנה, ואחת למטה - והיא לחסד, אחת שהזיתי למעלה - בינה, ושתיים למטה - לגבורה, אחת למעלה - בינה, ושלוש למטה - לתפארת, וכן עד מלכות.

ה. תפלה לשעת הנעילה

כ"י כ"ח פאריס בעצם כתב ידו של רמח"ל

לך גבור ונורא הזוכר ברגז רחמיו, ארף אפים ורב חסד, מעביר קנאה ומפר אף וחפץ בהצדיק רשע, בפתוב: החפץ אחפץ מות רשע נאם ארני אלקים הלוא בשובו מדרךיו ורחיה (יחזקאל יח, כג). העבר חטאתנו מנגד פניך ואשמותינו תשליך במצולות ים אשר לא יזכרו ולא יפקדו ולא יעלו על לב לעולם. ונאמר דרשו ה' בהמצאו קראהו בהיותו קרוב (שע"ה נה, ו), בן תמצא לנו אלקים אלקינו ותזרק עלינו מים טהורים, בפתוב: וזרקתי עליכם (וכו') [מים טהורים] (שם לו, כה), ותתן בעפר אויבינו ולאמים תחת רגלינו, וכל החושבים עלינו רעה, תפר עצתם ותקלקל מחשבותם. שפך עליהם זעמך וכו' (תהלים סט, כה) כי מי כמוך באלקים ה' ומי לא ייראה שלך יאתה, מלך מוחל וסולח לישראל עמו ליעקב שכט נחלתו, עושה משפט וצדקה, משפיל גאים ומגביה שפלים, לא ינום ולא יישן שומר ישראל.

על כן נקנה לך ה' אלקינו לראות מהרה בתפארת עזה, הזד והדר לפניה וחרוה במקומך לעולם, להשיב מקדשך על מרום, מזבחה (תרפנו) [תרוממנו] לעיני הגוים, לעשות נפלאות מקדם ונוראות בהדר תפארתך, וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם (שמואל א, טו, כט), והושיעה ה' את גאון יעקב ואת שארית ישראל וקאו האבדים בארץ אשור כו' (שע"ה כו, יג). כי אתה ה' מלך מצמיח ישועות, גומל חסדים מזכים ומשיב שכות עמו ברחמים, בפתוב: ברגע קטן עזבתיה וברחמים גדלים אקבצך (שם נה, ו), ונאמר גאלנו ה' צבאות שמו כו' (שם מז, ד).

אנא ה', השיבנו לעירך בקדם ולירושלים עיר מקדשך כמאז, ושם נעלה ונשתחוה לפניה, ונשיר לך שיר חדש לפני מזבחה עד עולם, ונעשה לפניה קרבנות חובותינו כאשר צויתנו בתורתך על ידי משה עבדך. אם אמרת כי מטה רגלי חסדה ה' יסעדני (תהלים נה, יח), וכתוב עמדות היו רגלינו וכו' (שם ככ, ב), כך תעמיד עמך בנחלתם.

רבי משה חיים לרצאטו

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, מֶלֶךְ עוֹזֵר דְּלִים וְשׁוֹמֵעַ צַעֲקוֹת אֲבִיוֹנִים, מְחַלֵּץ עֲנִי
בְּעָנְיוֹ, קָרוֹב לְכָל קוֹרְאָיו וּמְרַחֵם לְכָל מַעֲשָׂיו. רְאֵה אֶת עַמְּךָ וְאֶת מְכַאֲבוֹיו
וְהַסֵּר מִמֶּנּוּ כָּל נֹגַע וְכָל מַחֲלָה וּרְפָא שְׁבָרוֹ, וְהִשָּׁב אֶת נַדְחָיו אֵלֶיךָ, כְּכַתּוּב
עַל יַד גְּבִיאָךְ: וּבָאוּ הָאֲבָדִים כּוֹ' (ישעיה כז, יג).

אֲנֵא ה' אֱלֹקִים צְבָאוֹת, אֵלֶיךָ תְּלוּיֹת עֵינֵינוּ כְּעֵינֵי עֲבָדִים אֵל יַד אֲדוֹנֵיהֶם
כְּעֵינֵי שִׁפְחָה אֵל יַד גְּבֵרְתָּהּ, חֲנֻנוּ ה' חֲנֻנוּ (מִהֵלִים קכג, ב-ג) אֵל תִּסְתַּר פְּנֵיךָ
מִמֶּנּוּ לְהִתְעַלֵּם מִתְּחִנָּתָנוּ, כִּי אֵל שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים אַתָּה הוּא מֵעוֹלָם,
יֹשֵׁב בְּמִתְרַעַלְיוֹן כּוֹ' (שם צא, א).

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעַמְקִים כּוֹ' (שם קל, א).

אֲנֵא ה' אֱלֹקִים צְבָאוֹת, הַזְכֵּר נָא לְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה, וּזְכֹר לָהֶם חֲסָדֵי
אֲבוֹתֵיהֶם אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בָּם, אֲשֶׁר הִלְכוּ לִפְנֵיךָ בְּאֵמֶת וּבְתַמִּים, וַיְגֹזֵר עֲלֵיהֶם
גְּדוּדוֹת טוֹבוֹת יְשׁוּעוֹת וְנַחֲמוֹת. חַתֵּם לַחַיִּים טוֹבִים בְּנֵי בְרִיתְךָ (מִחוּץ תְּפִלַּת
הַנְּעִלָּה). אַתָּה תִּקּוּם תְּרַחֵם צִיּוֹן כִּי עַתָּה לְחַנּוּנָהּ כִּי בָּא מוֹעֵד, כִּי רַב שָׁבַעְנוּ
בוֹז, תִּנְהַ עֲזָה לְעַבְדֶּיךָ וְשָׁבַע עַמְּךָ מִבְּרִכּוֹתֶיךָ, כִּי אֵל מֶלֶךְ בּוֹרֵא רְפוּאוֹת
אַתָּה. רְפָא שְׁבָר עַמְּךָ עַד עוֹלָם, כְּכַתּוּב בְּתוֹרָתְךָ: רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא
כּוֹ' [מִחֲצִיתִי וְאֲנִי אֶרְפָּא] (דְּבָרִים לב, לט), וּכְתִיב הַרּוּפָא לְשִׁבּוּרֵי לֵב כּוֹ' (מִהֵלִים
קמז, ג).

אֲנֵא ה' אֱלֹקֵינוּ, חַתֵּם לְטוֹבָה אֶת עַמְּךָ וַיְגַעַר בְּכָל מַסְטִינֵיהֶם, וְהֵאֱלֵם לְשׁוֹן
אוֹיְבֵיהֶם, וְכָל שׁוֹנְאֵיהֶם יְבוֹשׁוּ וַיְכַלְמוּ כִּי עָשִׂיתָ כּוֹ', הַפְּלֵא חֲסָדֶיךָ מוֹשִׁיעַ
חוֹסִים [מִמִּתְקוּמִים בִּימִינְךָ] (שִׁם יז, ז).

שָׁמַחְנוּ בְּחֲסָדֶךָ ה', וּמֶלֶךְ עָלֵינוּ חַי עוֹלָמִים, כִּי לָךְ לְבָבֶךָ הַמְּלוּכָה וּמוֹשֵׁל
בְּגוֹיִם, וְאִישׁ לֹא יַעֲמֵד לִפְנֵיךָ, וְכָל אָמָה וְלָשׁוֹן יִשְׁתַּחֲוּ לָךְ, לִפְנֵיךָ יִכְרְעוּ
וַיִּפְלוּ וַיִּדְעוּ כִּי אַתָּה ה' אֱלֹקִים מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ וּמְלִכּוֹתֶיךָ בְּכָל מְשָׁלָה.

ו. ה' הוא האלוקים

נימוקי המחזור

ענין ה' הוא האלוקים¹⁶. דע כי הנה עתה עומדים ז' באימא, כדיקנא דא"א. ושם מתחבר הכל כחיבור גדול בסוד עוצם היחוד¹⁷. ולכן אומרים: ה' הוא האלוקים, והיינו, ה' [יהוה] כא"א, הוא האלוקים כז"א, ה' [יהוה] כז"א, הוא האלוקים כנוקבא. והנה יש כאן כונה גדולה בסוד תיקון חטא אדם הראשון. כי הנה החטא ההוא גרם שא"א לא האיר, בסוד ישת חשך סתרו (תהלים יח, יב), ועתה צריך לחזק הכל בכח הא"א, והוא סוד אחר. והנה אף על פי שנעלם אור הא"א אינו נעלם לגמרי, וכל הפרצופים תלויים במזל ונקה שהוא הדעת, אבל כשיתעורר בכח, אז יחזרו הכל בתוקף היחוד, שלא יהא עוד מקום כלל לס"א. והנה זה צריך לבין בתחלה.

פסוק שמע ישראל תבין:

שמע נוק', ישראל ז"א, ה' אלקינו או"א, ה' מזלא על גביהם, ואז מתעורר א"א בבחו, והוא אחר, ומחזיר הכל בסוד היחוד. והוא סוד: ה' אחד ושמו אחד (וכריה יד, ט), כי שמו הם או"א ז' ז' וחוורים בסוד אחר, בהתעורר השרש בתקפו שהוא א"א ואין מקום לס"א. והנה צריך לבין לתקן כל הקלקולים, והנה תבין בראשונה להעביר וזהמת הנחש, וזה תבין באחד, להרחיק האחר מן הד'. ואז תבין להעביר הערלה מן היסוד, ולכן תבין יאאא¹⁸ שהוא כמנן אהבה שנכסית בכח הערלה, ובהפרדה תתעורר. ואז תבין אח ד,

16. הקטע הזה נעתק בקצור הכוונות עמ' קבו-קכט, וכלשונו ב "פירוש על פיומי ר"ה ויזה"כ".

17. הכוונה הזאת של "ה' הוא האלוקים" מבטא, הלכה למעשה, תורת היחוד של הרמח"ל.

18. יאאא שהוא המילוי דשם מ"ה: יוד הא ואו הא.

ותכלול כל הזכר בו"א, בסוד יהו שהוא ט' ספירות, ותכוין תלת רישין דא"א או"א ודעת וחג"ת בו"א, ותכוין בט' ספירות דא"א שהם השרש לכל האצילות. ואז תכוין ד' בסוד רישא דלא אתידע, ויגיע התיקון לנוקבא, בסוד נקבה תסובב גבר (דמיה לא. כא), ותכלול הכל עד אין סוף. ותכוין לחדש המציאות¹⁹, מה שנפגם על ידי אדם הראשון, ומה שחסר שהיה צריך לעלות, ותעלה כל העולמות למקומם, ויקבלו מה שהם צריכים לקבל יותר, ויהיה הכל בבנין שלם של כל האילן.

אח"כ תכוין בשלוש פעמים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, לתקן תיקון אדם מצד ג' אבות, שהם הגלגולים שלו. ולכן תכוין בראשון כל הימין, מא"א עד נוקבא דעשיה, ובשני כל השמאל, ובשלישי כל האמצע.

אח"כ תכוין בשבע פעמים ה' הוא האלקים, בו"ת דעתיק, שהם שרש האצילות. ותכוין לחדש המציאות לפי התיקון החדש, ותגיע התיקון לו"ת דאצילות שהם זו"ן, ותכוין לעשות זה על ידי השבע כורתי ברית. ואז תכוין לתקן הו' אדם, שהם ה' ס"ג²⁰, בסוד ה' אותיות של אלקים. ותכוין להעלות העולמות בקודם השבירה²¹, ותכוין באחרון ע"ב ומ"ה. והנה תכוין כי ראשי תיבות וסופי תיבות הוא האלקים הוא מ"ה, וה' [יהוה] הוא דע"ב.

וגם תכוין כי עתה נכללים הכל בעתיקא, ועכשיו יהיה התפארת שולט על חו"ג וכולל אותם. ולכן תכוין ה' [יהוה] - בחסד, האלקים - בגבורה, הוא - בתפארת. ואז תכוין שמקור ישראל יהיה שולט, ומקור עשו וישמעאל לא יהיה ניכר לבדו, ואז יקבל ישראל שליטה

19. כפירוש על פיוטי ר"ה ויו"כ. כתב שם "לתקן המציאות" אולם ע"פ כ"י המחזור. רמח"ל כתב לחדש המציאות. ונראה שדעתו היא חידוש המציאות ממש, להגיע למצב, באילו אדה"ר לא חטא, ויתרה מזו שצריך לתקן מה שאדה"ר היה צריך בעצמו לתקן, ונראה שזאת הכוונה כאמרו: "ויקבלו מה שהם צריכים לקבל יותר": עיין אריד כמרום ח"ב, עמ' לו-לח.

20. ז' פעמים אר"ם עולה שט"ו, גם ה' פעמים ס"ג עולה אותה גימ'.

21. זהו התיקון שהיה על אדה"ר לתקן לולי חטא.

עניני יום הכיפורים

נימוק המחזור

גמורה על כל האומות. וגם תכוין כי השכינה עולה בו' רקיעים, ואז
הכל נקשרים בה. ותכוין בו' רקיעים דעשיה, בו' דיצירה בו' דבריאה,
להיות הכל נקשר בה.

ז. ברכת הלבנה

ענין ברכת הלבנה.

נימוקי המחזור

הנה הלבנה למטה היא יוצאת מן המלכות ומורה עליה, בסוד והיו לאותות (בראשית א, יד), בסוד העליה והירידה, כי השמש הוא סוד ז"א ואינו משתנה, בסוד אני ה' לא שניתי (מלאכי ג, ו), אבל הירח הוא בסוד עליה וירידה. והחידוש הוא סוד, מה שחוזרת ונתקנת אפילו אחר הירידה, אבל לעתיד לבוא תהיה נקבעת, בסוד: והיה אור הלבנה כאור החמה (ישעיה ל, כו).

אך מי שמברך על זה הנה מגיע הדבר לשרש, ולכן כאלו מקבל פני שכינה, כי נמשך עליו אור מן השכינה עצמה.

אמנם יש עוד ענין אחר, והוא כי חודש הירח הוא כהתגבר אור השמש ונמצא שאנו רואים אור השמש עצמו בנוקבא, והוא ממש סוד גילוי הב"ה בבית המקדש על ידי נוקבא, בסוד יראה כל זכורך את פני [האדון ה' אלוקי ישראל] (שמות לד, כג). וזהו שאמר²², אלמלא לא זכו ישראל להקביל פני אביהם שבשמים וכו' (סנהדרין מב, ע"א), שהוא ז"א. וזהו מה שמוסיף תנא דבי ר' ישמעאל על מה שאמר רב אחא בר חנינא, והש"ס אינה אומרת שם תנ"ה. ועל מה שאמר תנא דבי ר' ישמעאל, אמר אביי: הלכך [נימדינהו] מעומד, כי כל מה

22. בסנהדרין מב, ע"א: "אמר רב אחא בר חנינא א"ר יוסי א"ר יוחנן כל המברך על החודש בזמנו באילו מקבל פני שכינה. כתיב הבא: החודש הזה (שמות יב), וכתיב התם: זה אלי ואנהו (שם מו). תנא דבי רבי ישמעאל אילמלא (לא) זכו ישראל אלא להקביל פני אביהם שבשמים כל חודש וחודש, ד"ס. אמר אביי, הלכך נימדינהו מעומד."

שהוא בדכורא צריך שיהיה מעומד. וכל זה כסוד גילוי היסוד שהוא זה, כי מצדו זה מורה באצבע בגילוי ולא בהעלם. סוד מחדש חדשים, כי הכל הוא בסוד י"ב היות שעולים חדש²³. אך באמת הוא סוד חידוש, והוא על דרך: ואשיבה שופמך כבראשונה (ישעיה א, כו), שאפילו הבחינות הנפגמות חוזרות ונתקנות בכח זה.

ועד בשחק נאמן סלה²⁴, הוא כי ההוד נפגם בגלות, אבל הלבנה שחוזרת ומתחדשת מעידה על תיקון ההוד. סוד הריקוד, סגולתו להרחיק הס"א וקטרוגיה. וצריך שתדע שיש דברים פועלים בדרך עצמי ודברים בדרך רמוז, כי באותה הבחינה תהיה ההארה ואז צריך לעשות דברים רומזים לבד, ויתעורר הענין ההוא בדרך כך. והנה כאן הריקוד הזה הוא רמוז, ואז אומרים כך, אם ירקדו אחרים וכו'. וסוד הריקוד הוא ענין: ושעירים ירקדו שם (ישעיה יג, כא), כי הקטרוג בסוד רקוד, שאי אפשר להתערב שם אלא לפי שעה. וגם מדבר על העליה שלעתיד שכל העולמות יעלו והקליפות תשארנה למטה.

ענין הפסוק ישר והפוך: [תפול עליהם אימתה ופחד], דע שכל התורה מתפשטת כך בסוד אבג"ד ותשרק, ולכן יש פעולות נמשכות מן הפסוקים בדרך זה.

סוד דוד מלך ישראל חי וקיים. דע שכשנפגם עין הדעת טוב ורע לא נשארו חיים לדוד, וניתנו לו מאדם ומן האבות²⁵, אבל לעתיד לבוא יתקן ואז יהיו לו חיים מצד עצמו. ואומרים ג' פעמים: אמן, כנגד האבות, וג' פעמים: סלה, כנגד אדם הראשון הנתקן בהם.

לב מהור ברא לי אלקים וכו', בתיקון הנוקבא.

23. י"ב פעמים הו"ה עולה כמנן חדש (312).

24. מתוך הנוסח (האיטלקי) של ברכת הלבנה.

25. עיין זוהר ח"א צא, ע"ב.

ותחתוך קצבה על כל בריה

אדיר במדום עמ' סח

ואמר, למגזר מלין דקשומי. וזה סוד גדול כאמת, ותמצא בוהר חדש שיר השירים הרכה פעמים: על פימא דאליהו אתגור. ואודיעך עתה ענין הגזירה מה היא. וכן אמרו: התך, שכל דברי מלכות נחתכין על פיו (מגילה טו א). וכאמת גזירה וחתך הכל ענין א'. והפייט יסד גם כן: ותחתום קצבה לכל ברויחך ותכתוב את גזר דינם (מתוך תפילת ראש השנה). דע כי כראש השנה נעשה הדין לכל העולם, ואז נאמר: החותך חיים לכל חי. וסוד הדברים, כי כל הארה כצאתה, מתפשטת לכמה מיני ענפים, לימין ולשמאל, כסוד אמור ומותר. וגם הדין של כל העולם נעשה כך, כסוד: אלו מיימינים לזכות ואלו משמאילים לחובה. והיינו כי כהיות זו"נ אחר כאחור, אז הוא שכל אחד פונה לעברו ואינם פונים זה לזה. ואז החסד מתפשט לכדו והדין לכדו. וכן המלאכים שהם משרתיהם, אלו מיימינים לזכות ואלו משמאילים לחובה. וכסוד זה עושים כל המעשים של כל העולם כולו, המוכות מעוררים החסד, והרעים מעוררים ח"ו הדין, וכל אחד פונה לעברו ועדיין לא יוכל לצאת שום דבר לפעולה, עד שתכנס א' שהיא 'בעל המשפט', והיא מנסרת את הו"נ. ואז נקרא 'גמר דין'. שאין עוד מחלוקת. ואדרכה, היא מחזרתם פכ"פ ומזדווגים. ואז מוסכם הדין ויוצא כדרך א', והוא זמן צאת הדבר לפעולה, והכן הימכ. כי כשעת הנסירה נגמר המחלוקת, כי כהיות א' נוסרת, היא נוסרת לפי כחי הראויה להיות - או הדין גובר בעולם, או החסד גובר. וכל מה שראוי לכוא בעולם לפי המעשים, נשאר קבוע, מה כחמד ומה כדין. וסוד זה שם חת"ך שעולה כ"פ רוח, והיינו ב' הרוחות של זו"נ, שבכחם נעשים כל הנהגתם, ואי' נומלת זה בכחה לחתוך כל הדברים כמשפט, ואין אחר גמר דין מחלוקת. וסוד זה: כל דברי מלכות נחתכין על פיו. והנה כראש השנה מתחלת הנסירה, ומה שננסר נשאר קבוע. וכסוד זה אמר, ותחתוך קצבה לכל בריה. ומה שנחתך ניתן אחר כך כסוד היווג, והיינו: ותכתוב את גזר דינם. והכתיבה הוא כ"ספר", כסוד לאה או רחל. וכהיות הנסירה הולכת ונעשית בזמן ארוך עד יוה"כ, ותשלום היווג עד שמיני עצרת, לכן מסירת הפתקין הוא בשמיני עצרת, וכזכר במקום אחר.

היום הרת עולם

ותדע כי כל זה הוא כסוד העיבור. אך כבוא היניקה סוד ה"ה, מאיר ליעקב שהוא יושב אהלים לעמוק בתורה שממנה זה ה"ה, ונתקנין הדברים. וכל זה הוא סוד ראש השנה ויום הכפורים. ראש השנה הוא סוד העיבור, כסוד: היום הרת עולם. ואז מתעורר הדין כסוד יצחק, ועשו חושב להתאחו בו. וזה סוד: יהי היום ויבואו בני האלהים להתיצב וכו' (איוב א, ו), שהם הד' ב"ן שמודם יצח"ק בנ"ל. ואז בא גם השמן שהוא עשו והוא השמ"ן, כסוד ד' האלה"ם בנ"ל. וזה סוד: יהי כי זקן יצחק ותבהין עיני מראות (בראשית ב, א), שהוא חשך של עשו שאמרנו למעלה. ולכן אז: ויקרא את עשו בנו הגדול (שם), כי בכריזה זאת הוא הגדול. ואז החשך רוצה לבסות כסוד: בכסה ליום חגנו (תהלים פא, ה). ואז צריך לעורר השופר שהוא סוד י"ה, כסוד: מן המצר קראתי י"ה (שם קיח, ה), כמבואר בכוננת שופר. והונו לתת כח ליעקב כסוד ישראל, וזהו: כי חק לישראל הוא משפטם לאלהי יעקב (שם פא, ה). והוא סוד המשפט של סוד הדעת שאמרנו שמתגלה ביניקה. וזה סוד: ולכן יחכה ה' לחננכם וכו' כי אלהי משפטם ה' (ישעיה ל, יח), שהם יסורי הגלות והם כופים וכופתים את הם"א. ואז נעשים הנכורות כסוד שם"ה, שהוא בחינת יום הכיפורים שאין לו אחיזה בו, וזה סוד גדול.

אדיד כמרום עמ' שמג

סוד שמירת הבנין אחר ר"ה

כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך ולא תשים דמים בביתך כי יפול הנופל ממנו (דברים כב, ח). כבר ידוע שכראש השנה נבנית הנוק' מחדש. ולפיכך בראש השנה כל באי העולם עוברים לפניו כבני מרון, לדון במעשיהם, ולראות איך צריך שיהיה בנינה [של הנוקבא] להנהיג התחוננים ככל השנה. ומיד שנעשה הבנין הזה, צריך לעשות המוכה, להמשיך לה המקפים, כדי שלא יתאחו החיצונים אל הבנין הנעשה. והבנין הזה אינו נגמר לגמרי אלא בשמיני עצרת. לפיכך אמרו - שזמנה כל שבעה, לפי שכיון שלא נגמר בנינה הוא זמן להמשיך לה המקפים. וזהו: "כי תבנה בית חדש", שהוא סוד הנוק' כידוע, מיד: "ועשית מעקה לגגך", לגגך דייקא, שהוא סוד הג' עליונות, ששם הוא עיקר השמירה. "ולא תשים דמים בביתך", שהחיצונים לא יכנסו בתוך הבית הזה, לפי שהבירורים שעלו לא יחזרו ליפול - "כי יפול הנופל ממנו".

פירוש הרמח"ל
על התורה ספר דברים
כי תצא, עמ' קט